

ഉദയരശ്മി.

കേരള സാഹിത്യ
അക്കാദമി
പ്രകാശകൻ:
കോമിന്റർ പ്രസിദ്ധീകരണശാല
പെരുന്നാനി.

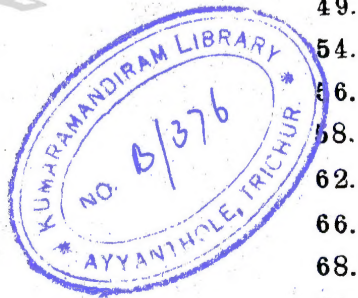
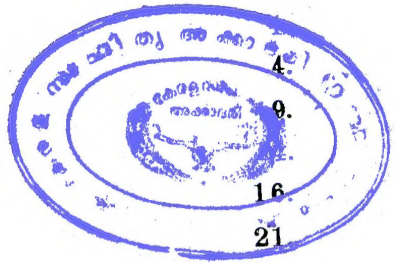
മംഗളഭായം അച്ചുകടം, തൃശ്ശിവപേരൂർ.

ഉപനാസപയഃജോതിസ്സേനനോവിഹായസ്സിൽ
സുവണ്ണോദയരശ്മി വിതരിക്കണമേ ഞാൻ?

സേപദോചഹാരം

വിഷയാനുക്രമണി.

1. സോപരോപരാരം	4.
2. അഹിംസ നട്ട നാടേ	9.
3. പ്രേമവ്രതം	16.
4. ഞാൻ കണ്ട കനകദീപിക	21.
5. ശാന്താവസഥം	23.
6. വാടാമല്ലിക	25.
7. പൊള്ളം സഹാരയിൽ പൂജോല	30.
8. സേവിനീരത്നം	33.
9. സുകുമാരസൃഷ്ടി	35.
10. ഒരു സുദിനം	38.
11. മരയോൻ വളർത്തിയ പായപ്പെട്ടതൽ	42.
12. പുലിക്കുട്ടി	43.
13. മഹാകവി ആശാൻ	49.
14. കരഭയാത്മിനി	54.
15. ഗുൽനാര	56.
16. നമ്മുടെ സ്വാതന്ത്ര്യം	58.
17. സ്വാമി സത്യവ്രതൻ	62.
18. നിഗൂഢകുടീരം	66.
19. വീരാംഗന	68.
20. എന്റെ മനസ്സേ	71.
21. ഒരു ചിത്രം	72.
22. തിരികൂ! തിരികൂ! നീ	77.
23. നമ്മുടെ സമോദരൻ	
24. തൂലികാചലനം	

പിതൃചരണാരവിന്ദങ്ങളിൽ

ഉദയരശ്മി.

സേപദോപഹാരം.*

(കേക)

സോദരന്മാരേ, സേപദപൂരമാം പൂണാരത്തെ -
സ്നാനം പ്രകൃതിയാം സവിഗ്രിഹിപ്പിപ്പോരേ,
നട്ടച്ചക്കുതിരവൻതൻകരപ്രഹരത്തിൽ
നട്ടെല്ല മുറിവോളം പണിയും പാവങ്ങളേ,
ഏതൊരുവന്റെ ഭാഗ്യപ്പൂക്കൊടി പൊൻ കാഞ്ചുവാൻ
പൂതമീ ശ്രമാംബുക്കുളംഴക്കുന്നിതു നിങ്ങൾ?

തീവ്രമിപ്രയത്നത്തിൽ തീയനും പുലയനും
സുവ്രഗം വിയപ്പുനീരൊരുമിച്ചൊഴക്കുന്നു.
ഛത്തമാം ജാതിയുണ്ടോ കർമ്മയോഗത്തിൽക്കാണൂ!
കൃതകൃതികളായ് ശ്രുതിയും സ്മൃതികളും!
ജാതിപ്പാഴ്ച്ചളി തേച്ചുകഴുകിയിട്ടേ,
പാതിരത്താരപോലെ നിൻവാറിലിവർ മിന്നും.
സൗഭാഗ്യപൂക്കോഴിതൻ കൂകൽ കേട്ടൊരു പുത്തൻ -
ശോഭനപ്പലരിയിലിവരൊന്നുണർന്നുവു!

* പണിയെടുക്കുന്നവനിന്നു പൊന്നാടി 'വീര്യം' അന്നുക്കൊടുക്കു ക
ണ്ടുപോയതിനെക്കുറിച്ചു.

തെന്നലാൽ തെങ്ങിൻതൈകൾ വീശിത്തുവിയപ്പേതും
 തന്നണിലലാടത്തിൽ പൊടിപ്പിച്ചിടാതെയും;
 ഇളനീരാലേ ഗുണാളാഭിഷേകം ചെയ്യും;
 തളിർമാന്തത്തഴനിഴൽത്താവളമാനും;
 എളിയോരിജ്ജീവിതം വിളറി വിറക്കൊണ്ടു
 തളരാറാക്കും ചടുവാർചിപ്പി ചുളിപ്പിച്ചും;
 ഗർവാധികാരങ്ങൾതൻ ഗൗരവം വിളയുന്ന
 തീവ്രദൃഷ്ടികൾ മാറിൽത്തറയ്ക്കുംവിധമെത്തും
 വല്ലതും 'മോന്തി'പ്പാതി'പ്പുള്ള'യാൽ പണിചെയ്യും
 വഴുത്തിൻ നിന്നും വാറുമാറു മൈ കഴപ്പിച്ചും;
 'മേലാളുണ്ടിരിക്കുന്നു;—ഗൗരവച്ചുതിയേതു—
 മേലായ്ക്കാനാട്ടുസ്കന്ദമാം ഭാവമോടഭിമാനി!

തൊണ്ടുവീർ വാറുനോരമൊരു വെറിലകുണ്ടും—
 കൊണ്ടിവർ പരിത്രപ്തി പൂണ്ടു പുഞ്ചിരിക്കൊരവൂ!
 പാശ്ചാത്യ ചിലക്കൊരു പാൽത്തീക്കൾ, മാറുളോക്കോ
 വിത്തേശകോശം പോരാ; പൊന്മല വേണംപോലും!

ലവണാംബുതന്നോരം നെൽക്കൃഷി പാഴാക്കാതെ—
 യവനംചെയ്യാനല്ലോ സാഹസമിതു സർവ്വം!
 നിന്നഭാവത്താൽ സപാദു കാര്യം കാലം വരും
 നിന്നതതിക്കു പരിണാമശക്തിയാലുല്ലേ!
 വല വീഴുന്നതു ചില മീൻപിടുത്തക്കാർ; മായാ—
 വലയ്ക്കൽ കെട്ടപ്പെട്ടു കിടപ്പോരല്ലോ നിങ്ങൾ!

കരുണാമന്ത്രണമാം കൺമന മേലാൾതൻ നേ—
 കരുളിൽ ചുറ്റിപ്പറ്റി നിൽക്കുന്ന ചില കൂട്ടർ!

ധനഭവതേ, നിന്റെ കാൽച്ചിലമ്പൊച്ച കേൾപ്പാ-
നനലും നതനായിട്ടുലതൻ കാത്തുനിൽപ്പ!

ജീവിതവിപഞ്ചിതൻ തന്ത്രിയിൽത്തങ്ങും നാദം,
നാവികദിഗ്ഭ്രമത്തെ മാറ്റുന്ന മണിദിപം,
പണം!—ആയതിൻ വീലിക്കെട്ടിളക്കത്താൽ, മത-
മണലിൽക്കൂടിപ്പോലുമൊഴുകും മന്ദാകിനി!

മുഞ്ചലഭോദ്യന്ധത്തിൽ വൈദ്യുതശക്തിവ്യാപ്തി
നിർമലനയ്ക്കും നീ! ഭീരുവേലിരനാക്കും!
സ്വപ്നതുലികേ, പോരും! നിൻ തുമ്പിൽത്തുളുമ്പുന്ന
വണ്ണങ്ങൾ സുവണ്ണങ്ങളാകുകിലിവൻ ധന്യൻ!
ഭവനസ്വയംജ്യോതിസ്സനന്തനോവിഹായസ്സിൽ
സുവണ്ണോദയരശ്മി വിതരിക്കണ്ടാവൂ ഞാൻ!

ഞാനെന്റെ തല കാഞ്ഞീജ്ഞാനസാഗരതീരം-
സ്ഥാനത്തു ചേരും കക്ക വെറുക്കാൻ പണിപ്പെട്ട!
കണ്ടതില്ലതു—കഷ്ടമേതൊന്നു കാമിച്ചു ഞാൻ
കണ്ടകം ചവുട്ടിപ്പോയ്ക്കാൽ നൊന്തു കണ്ണിച്ചിതോ!
ഇവരോ നിരക്കുരപ്പാവങ്ങൾ പരിനമു-
ഭവനം സംതൃപ്തിയാൽ ഭാസുരമാക്കിച്ചെയ്തോർ!

ചക്രം ചവുട്ടി'ച്ചക്രം' വാങ്ങുവിനിനു കാല-
ചക്രത്തിൻ തിരിച്ചിലീക്കീഴാളെ മേലാളാക്കാം;
മേറ്റരാമോദം കർമ്മരൂപനാമീശനേകം
സാദരസപയ്ക്കി സ്പേദോപഹാരം പോരും!

അഹിംസ നട്ട നാടേ.

1.

ശിബിയില്ല, തമാശതാളരില്ലി-
ന്നലകാകെപ്പരവീഡനവ്രതം ഹാ!
അനിയന്ത്രിതം;—ആഞ്ഞൊലിപ്പ നിന്നിൽ-
ച്ചുടചെഞ്ചോരയഹിംസ നട്ട നാടേ.

2.

കടുവയ്ക്കിയലും കടുപ്പമെങ്ങി-
ഹരിണീമേദൂരസൗകുമാര്യമെങ്ങോ?
വിഷവല്ലരിയെസ്സുജിച്ചതും പൊൽ-
പ്പനിനീർപൂ പണിചെയ്ത പാണിതന്നെ.

3.

അരുവിക്കുളർന്നീരൊഴും പാ-
ഞ്ഞൊഴുകി, പൂക്കൾമണം പുണൻ തെന്നൽ
തടവെന്നിയെ വീശി, വിശ്വപരമം
വിലസും സൈപരവിഹാരവന്ദനം.

4.

പ്രകൃതിപ്രസൂ സംഭരിച്ചുവെച്ചു-
ള്ളൊരു പച്ചത്തണുപ്പുണ്ണിമാമരണ്യം

* ഒരു മാവേടയെ മരത്തിൽ കെട്ടിയിട്ട്, ഹിറോളിവുഡും കാലത്ത് അതിനെ വധിക്കുന്നതാണെന്നും, മാംസം ആവശ്യമുള്ളവർക്ക് അടുത്ത ഷാപ്പിൽ കിട്ടുന്നതാണെന്നും മുകളിൽ ഒരു പരസ്യം എഴുതിപ്പതിച്ചിരുന്നതു കണ്ടിട്ട്.

പരതന്ത്രകരംഗി, നീ നിരാശം
പലനാൾ നീണ്ട കിനാവു കണ്ടിരിക്കാം. (യുഗ്മകം)

5.

ഉടജാകണഭൂവിൽ നാലുപാടും
പടരും ശാന്തി ശരീരമാണ്പോലെ
മുനികന്യാകുമാർ കനിഞ്ഞു നൽകും
വരിനെല്ലുണ്ടു വളൺ നിന്റെ കൂട്ടർ.

6.

വശിമാരുടെ വംശജാതരിപ്പോൾ
പിശിതാശിപ്രതമോ പശിക്കെടുപ്പു?
കശയേന്തിയ കൈ കഴുത്തുറ്റപ്പാ-
നസിധാരാകലമാക്കി മക്കൾ മാതേ,

7.

നിരുപദവജീവി, നിന്നമൂല്യം
ജനസിദ്ധാമൃതമാസ്സുപതന്ത്രഭാവം
മൃഗി, വിങ്ങിവിടും വനാന്തരേ ഞാൻ
മമ കോശസ്ഥിതി സമ്മതിക്കിലാപ്പോൾ.

8.

അഥവാ, പുതുതല്ലെനിക്കിതെല്ലാ-
മിവനോ വാരിനി പാവനീകരിപ്പാൻ?
ചുട്ടനിർ നെടുവീളൊടൊത്തു കമ്മാ-
വനിതൻ വ്യോമനിയെത്ര പോയ് ലയിച്ചു?

9

മിഴി താരകസംഘമേ, തൂണൊ-
ന്നവതാരത്തിനു കോപ്പുകൂട്ടിയാലും!
പരവീഡനപാപവാസ്തിലാഴം
ഭൂമരാമോർപ്പിയെ വീണ്ടെടുക്ക! വേഗം.

10.

കൃതമെന്തൊരു തൊറു?—ശാന്തതാസ-
ത്സവി, നിദ്ദോഷതതന്നെയല്ലയോ നീ?
അഥവാ ഖലനീതിയെന്തു?—വാഴ്വു
വധശിക്ഷയ്ക്കു വിധിച്ച 'പുളി'പോലെ.

11.

മഴവില്ലു വിയത്തിൽ വീശിടുമ്പോൾ,
കഴലുതിക്കുളർമാരുതൻ കളിത്തേ,
കയിൽ കൂകിടവേ, വികാരമരൊ-
ക്ഷ്ശകേ, നീയൊരു പഞ്ചഭൂതപിണ്ഡം!

12.

'ഉടൽ മാംസളമാണു; നല്ലപാകം'
സരസം പ്രേക്ഷകരിച്ചിധം വദിത്തേ,
മമ ഭൂഷി, തടിയ യാതനാദാ-
രുണമാം ചിത്തതടം ചുഴിഞ്ഞുനോക്കി.

13.

നരനാട്ടിയകാരി നിത്തിടുന്ന
നരനെ-സ്സോദരനെ-സ്സുധർമ്മധാത്രി!!
നിരുപദ്രവിതനെയായിരിക്കാ-
മൊരു തിച്ഛക്കനുകമ്പനിയ,മിങ്ങോ?

14.

അയി ഭീരു, മെലിഞ്ഞ കാലു നറുകീ
തവ സർപ്പജ്ഞനറിഞ്ഞുകൊണ്ടുതന്നെ.
വിഷമിപ്പു മുഗാദനൻ ഭൂതം നിൻ-
ഗതിയാൽ, ആശുഗഭേവവാഹനം നീ,

15.

വനവേടർ വലയ്ക്കുക കടുങ്ങീ-
ടിന മാമ്പേടയെ മുക്തനാക്കി മുന്നം.
പ്രതിയോഗിയിലുള്ളെച്ചു വെപ്പി-
ച്ചൊരു പെരുസ്സുപ്രമഹസ്സിനെ സ്മരിച്ചു.

16.

മിഴിനിർ വെറുമുപ്പുവെള്ളമുള്ളം
വ്രണമാക്കും നെടുവീപ്പു വായു മാത്രം;
ഇതി ഭാവന!...ഹിംസതൻ കരാളം-
കൃതിയാൽത്തീൻ ഹതം ജഗത്തു ഹാ! ഹാ!

17.

വിടിയേന്തിയവന്റെ ചിത്തരംഗം-
പ്പടി കാറിനുകരാളമായ കത്തി
ഗുഹനാളിയിൽ നാളെ വീണു ഹാ! ഹാ!
ഹരിണീജീവമരുത്തുമാഹരിക്കും!

18.

കവികൾക്കുപമാനദാനദക്ഷം,
തവ കാതോളമണഞ്ഞ കണ്ണു കാമ്രം,
സരളാശയ സാക്ഷി, യസകാരം-
വൃതമായ്ക്കണ്ടിടുമാശു കമ്മസാക്ഷി!

19.

നിജപാദമണഞ്ഞ വന്യജീവി-
 ജ്ഞേഴുമിടുവ്വിധിയാൽ വനസ്തേ; നീ,
 വിലപിപ്പ! വിഹംഗമസ്വരത്താൽ
 സവികാരം ജഗദീശ! ജന്തുപോലെ.

20.

തളിർമേനി സമാർദ്ദമാം കരത്താൽ
 തഴുകും രാവീൽ മൃഗാംഗനേ, മൃഗാകൻ;
 ഹിമശീകരബാഷ്പവും പൊഴിക്കും
 പുലരിപ്പൂമിഴി, നിന്നപായവിന്നം!

21.

ക്ഷിതി കമ്പിതമാക്കിയില്ല കൈയ്ക്കു-
 കൊളി വീശും പ്രതിഭാപ്രഭാവമില്ല;
 നിരുപദ്രവ ശാന്ത രമ്യജനേതാ,
 ചരമം നിന്റെ വിലാപകാവ്യകാരി.

പ്രേമപ്രതം.

(കേക)

I

പാതിരക്കുളർതികൾ പാൽമഴ പൊഴിക്കുവേ,
പായുന്ന യമുനതൻ വക്ഷസ്സിലൊരു തോണി.
പുളകോട്ഗമകാരിപ്പുനിലാവുലാവിന
കുളർനീർ നിചോളത്തിലതു നീറുകുസവിട്ടു.

നീരവമായ രാവിൽ നിമ്നഗതരംഗത്തിൽ
നീളവേ നിനാദമങ്ങൊന്നു മാരൊലിക്കൊണ്ടു:—
'മാനുഷനിശ്ശാസത്തിൻ മാലിന്യം തീണ്ടാത്തിടം—
മാനം മാമുനിമാരുമാണൊരാശ്ശാന്താശാന്തം—
കാന്താരമമ്മം—ഭൂരൊക്കുന്നു, തൃപ്ത നീ!
കാണിയും വൈകാതെയങ്ങെത്തട്ടെ തോണിക്കാര!'

ആരാണീയസാമാന്യസാഹസകത്താവാവോ?
വൈരാഗ്യനിരതനോ, നൈരാഗ്യനിരതനോ?
ഔഷസരാഗം രഞ്ജിച്ചുള്ള പൂങ്കുവിൾക്കുമ്പിൽ,
ഈഷദുന്വിഷിതമാമീക്ഷണപ്പടങ്ങളിൽ,
നഗ്നമായ് നിഴലാടുന്നുണ്ടൊരു നിരാശത—
ഭഗമാം മനോരഥം—ഭഗഭാവനാസപ്തം.
മുട്ടോളം നിണ്ട ബാഹാമുസലം, നാവിന്നിടം—
പെട്ടോരു ഭോരന്തരം, മേറ്റുരതാരുണ്യശ്രീ—
രാജന്യതേജസ്സോളംവെട്ടുന്ന; നൈരാഗ്യമേ,
രാജതാംബരത്തെ നി മഷിരൂഷിതമാക്കി!

വച്ചുനൽക്കുതിർക്കല പാഴാക്കുന്നിതു ചാഴി;
 വിചുകുപ്പുവിൽപ്പോലും കിടപ്പു ചെറുകീടം;
 മെച്ചമായ് പൊൻപൂച്ചിട്ടു കാണുന്ന പുരോഭാഗം;
 പ്രജ്ഞപടത്തിന്റെ പിന്നിലെക്കഥയെന്നോ?
 തുണമായ്ത്തളി തുതീയാതമത്തെ നേടാൻ, പ്രേമ-
 തുഷിതൻ ബാഹ്യാഭോഗബാഹുല്യമങ്കോവാത്തം!
 വിസ്മയന്റെ വിരിമാറിൽ തച്ഛിലാതലംപോലെ
 വസ്യശാൻ മനക്കരുത്തേതുവാണെത്തിച്ചേർന്നു.
 കാഷായവസുത്താലും, കാന്തികന്ദളിതാംഗം
 കാമകാദംഭുതൻ മൂടിനാൻ ഭൂതിയാലും.
 ഏതൊരു വിലാസിനീ വൃസനിപ്രഭോ! ഭവാനു
 പൂതമാം പ്രണയത്തിൻ ദാരുണപരിണാമം!!

*

*

*

*

സ്വർഗ്ഗീയസ്വയംപ്രഭാവുഞ്ജമേ, കാർമോലാളി
 മാർഗ്ഗം തേ മറയ്ക്കട്ടെ, ദുർല്ലാഭവാതാഹതം;
 നിൻനിറകുതിർവീശി നിമ്ബലനഭഃസ്ഥലം
 മിന്നിടും മുന്നേക്കാളുമചിരാൽ ചരിതാതമം!
 പായുമ്പ്പയോവാഹപഞ്ചകുതിയെ നിറുത്തുവാ-
 നായയത്തുന്ന കൈയേ, നിയേറെ ഹാസാഹ്ലാസം.
 വെൽക നീ, മലഞ്ഞാത്തിൽ തുളുപ്പും തെളിതേനേ!
 വെൽക നീ, പൂക്കോകിലഗളനിർദ്ദളൽധാരേ!
 മാനസക്കുരുന്നിലെക്കൊഞ്ചനക്കൈവിളക്കേ!
 കാമ്പലിൽക്കുളിരിളംപൂഞ്ചോലേ! രാഗപ്പൂണ്ഡ്രം!
 ചെങ്കുതിരവൻ പുൽകിപ്പുലർതൈത്തെന്നലാട്ടം

തകത്താരിതളാണോ തവ താരാടുതൊട്ടിൽ?
 പണ്ടു മഞ്ഞുനെത്തിത്ത മണ്ണാലേ പണിചെയ്തു
 പാത്രത്തിൽ വെച്ചാൽ തെല്ലു കൈക്കുമേ തെളിനീരും!
 മാധുര്യമഞ്ജുഷികേ! നിൻ ചെറുകണ്മ ചൊര -
 മായതിൽത്തളിക്കാഴ്ത്തിൽ കാഞ്ഞിരക്കാൽ നീരല്ലേ?
 നിരയപ്രായമാക്കി നൈരാശ്രം നിമനിക്കും
 നരജീവിതത്തിൽ നീ ഹൃല്ലപുഷ്പാഭ ചേർപ്പു!
 കടന്നൽകത്തും, കല്ലും, മുളളുമേ കൂട്ടാക്കാതെ -
 കടപ്പു, നിന്നാമോദോന്മാദിതർ കാടും മേടും!

* * * *

മധുമഞ്ജുരിയേത്തും വനികേ! മദാലസം
 മധുരാലാപം വിധുകമിതാവോടും ചെയ്യൂ.
 ക്രാകളീസപാഗതത്താൽ സ്വീകരിക്കുക ദിവ്യം -
 ഭീകനെ—ദ്രിഘപ്രണയാഹുതസർവ്വാത്മനെ.
 ശാന്തസംഗീതം പാടിസ്സാനമൽപാൽപത്തിലേ -
 കാന്തസുന്ദരം വെരുമാറുന്നിതരുവികൾ!
 താരിലും തളിരിലും തൈത്തെന്നൽ നൃത്തത്തിലും
 തനുവാസനാമൂർത്തി തിളങ്ങിക്കണ്ടു കാമി.
 ഇപ്പോൾ പ്രലോഭങ്ങളിവിധമൊഴിയതെ -
 ത്താലോലിച്ചിതു രാഗതപ്തനിത്തരുണനെ.

* * * *

II

അന്തിച്ചോപ്പംബരത്തിൽ പുരളുംപോതു, വിരോ -
 നന്തികത്തൊരു യുവയോഗിയെക്കാണാഞ്ഞു!
 ചണ്ടിയിൽ വിടനുള്ള തണ്ടാരിനിതിരും രണ്ടു
 കണ്ടിതു ഹൃത്സാരമൃഗ്ഗസ്മാദികസംപുടങ്ങും.

ആഗതപ്രസാദിന്നാകാരം ഹതാശനി-
 ലാകവേ പുനഃപുനഃ പുളകാവാപം ചെയ്തു.
 ലോചനങ്ങളേ! തമ്മിലാലോകമൊന്നാൽ ചേത-
 സ്സേചനപട്ടങ്ങളോ നിങ്ങൾ?—എന്തിനിൻ മർമ്മം?
 ചാക്ഷുഷസ്നേഹമാമോ?—സോത്കണ്ഠം സമീക്ഷിക്കാം
 സംക്ഷുബ്ധൻ മിതാക്ഷരം കശലപ്രശ്നം ചെയ്തു.
 'ആഹന്ത! ഭഗാശന്മാർക്കഭയസ്ഥാനം വനം
 ആഹതഹൃദയനായണത്തേൻ സഹോദര!
 നിശിതപ്രേമചിന്തോദ്ദീപകം ഹൃദാരകം
 നിതരം വിവിക്തമിദ്രിക്കുന്നു തോന്നുന്നു മേ.'
 'ഞാനുമങ്ങയെപ്പോലെ ദുർവ്വാരദ്വേഷനോ-
 ല്ലനമാനസം?—ഏവമലോക്ത്വാ വിരമിച്ചു.
 'ഇമ്മിഴിക്കുതൊഴുക്കീടുമങ്ങയെക്കണ്ടി-
 ടെന്നനം ചെന്താച്ചെടി ചെമ്മണ്ണിൽത്തഴപ്പിച്ചു.'
 'ജനസങ്കലദേശം പ്രാപിക്ക! ഭഗാശൻ നാം
 വനംവിട്ടിനിപ്പരീക്ഷിക്കുകാപ്പരിസരം.'

നേരിയോരിരുൾശീല നേപതൃസ്ഥിതനിട്ടു;
 വാരിതം തതാസുരധുസരാവസരശ്രീ.

'ആകാമങ്ങനെ, മാർഗ്ഗം കാണിക്കു മമ സഖേ!
 പോകാം' എന്നോതിയശ്രംഗതനെത്തുടരവേ,
 കാലിടച്ചയാൽ കൈത്താരവലംബിപ്പാനാഞ്ഞു;
 വേല്ലിതകളേബരമാഗതൻ മാറിമാഞ്ഞു.
 പ്രയാറെൻ ഹൃത്സെന്ദ്രം വൈരാഗ്യം വിഴങ്ങാത്താൻ
 മായാതാപസനായി മാഞ്ഞതാ മനസിനി!

*

*

*

*

പ്രേമവൃതം

കാലകല്ലോലങ്ങളിൽ കണ്ണിരിൻ കണികയും,
ലോലവായുവിൽപ്പാടേ ലയിച്ചു നെടുവീല്പും,
നിജ്ജനദേശം മധുനിഷ്യാദിവേണസ്വപാനം -
വജ്ജകമാക്കി വൃന്ദാവനശ്രീ ചൂഴ്ന്ന വീശി,
പ്രേമരൂപനെ മനഃക്ഷേത്രത്തിൽ കൺകളുക്കും -
കാമാനുജപം കണ്ടു ശാന്തിമുദ്രിതയായി,
ആശ്രമാന്തികേ മേയുമിളമാൻകിടാവിനെ -
യശ്രദ്ധമഭംഗലോകം ചെയ്തുമേ ചേതോഹരം,
ഒരു താപസകന്യ വാസന്തോഷസ്സുപോലെ
മരുവുന്നിതാ - നിത്യപ്രണയർത്ഥികേ! തൊഴാം.

ചവിട്ടിപ്പോകാക്കയിച്ചാരിത്രതേജഃപുഞ്ജ -
പവിത്രീകൃതദേശം പ്രേമഘാതകന്മാരേ!
ശിഥിലീകൃതമായിബ് ഭൗതികദേഹബന്ധം
പതിക്കും കാലം പ്രതീക്ഷിക്കുകയല്ലീ കല്യേ!
ചാരിതാത്മ്യത്തെ പ്രാപിച്ചിടക: നിത്യബ്രഹ്മ -
ചാരി താൻ ഭവൽപ്രേമഭാജനം, ബാല്യബന്ധു.

• മാനസം തേനൊഴുകാൻ സേചനം ചെയ്യുന്നൊര -
ജ്ഞാനമാമരരാഗസ്തനത്തെസ്സുപാത്ഥമാനന്തൻ
പാശ്ചണ്ണിയിൽപ്പരിചിട്ട തൻ കൃപാണിയാം പാണി
കോമളം മരൊന്നിലുൾക്കൊതിയാൽ നീട്ടിടുന്നു!!
ഹതജാതിയാൽ മിഥഃപ്രാപ്തിനൈരാശ്രയപ്രേമ -
വൃതരേ, പാത്തുവിൻ തുമണം പരത്തിലും!

ഞാൻ കണ്ട കനകദീപിക.

(കേക)

കൊടുക്കാടിട, മൃദം കൂരിരുൾ, ഏകൻ, ചിറം
കടുവാക്കൂട്ടം, നടക്കൊണ്ട പാതിരനേരം—
കുടിലപ്രകൃതിതൻ വാർചില്ലിച്ചുളിവിലോ
കുടങ്ങിപ്പോയോ! പാവം! സംഭ്രാന്തപഥിക നീ! 1

പിറന്നിട്ടൊരു രണ്ടു നാഴിക മാത്രം ചെന്ന
ചെറുപുന്തികൾക്കിടാവുറങ്ങിക്കഴിഞ്ഞല്ലോ.
കൂരിരുളലയ്ക്കുന്ന വിണ്ണമേ വിസ്മയമാം
താരിളംതത്തുവെന്നു നീട്ടുകിൽ നിസർഗ്ഗംബ. 2

കൊച്ചുകോരകത്തേയും കോൾമയിർക്കൊള്ളീ ചൂടൻ
കോമളകസുമമാൻ വിടുന്താനതു പോരും.
നിന്മുരോഗതി പാമ്പ, നിബിരീസാസകാര—
നിമുക്തമാക്കാൻ നേന്ത കൈത്തിരിയൊന്നേ വേണ്ടു! 3

വല്ല പാഴ് കുടിലിലുമുത് ഹല്ലമാകാൻ യോഗ—
മില്ലാതെ മിന്നിമിന്നി നിൽപ്പുണ്ടാമൊരു ദീപം.
ആ ഹതഹൃദയ, നിൻ വിമിയെ വിളക്കുവാ—
നായതു മതി: നിനക്കതുതാൻ നിറതികൾ. 4

ഏകാന്തമിരുളുണ്ടോ? പ്രാമിത്രം പ്രഭാസ്വങ്ങൾ;
വൈകാതെ വീഴും മുദ്രവൈഭാതപ്രഭ വാനിൽ.

അവിഭാവ്യമായുള്ള ഭവിതവൃതേ, തവ
വിവിധപ്രാപാരത്താൽ പ്രാമുഖ്യമല്ലോ ലോകം. 5

തന്മിഴിയുതുതൊഴുകീടുമാറ്റാനമാ -
യുന്മനസ്സാരാലണിപ്പുകതിർ ചിന്നിക്കണ്ട;
ഛതജീവിതത്തിലുമൊളി വീശുവാൻ വല്ലഭം
നതഗേഹാന്തസ്ഥിതസ്തിഷ്ഠദീപിക വെൽക! 6

കാന്താരമമ്മം വൃന്ദാവനശ്രീ മുഴും വീശി;
കാന്താഭദീപം തനിപ്പാമ്പന തുണ നൽകി;
വാസരേശപരൻ പുൽകം കാകളീ പുളകിത -
വാസനോഷസ്സായ് മാരി, പാഴിരുൾപ്പാതി രാവു. 7

ശ്ലേഷത്തിൽ തെളിഞ്ഞ തേൻതുളളിയുറിയവാറു -
ദ്രേശത്തിലൊതുങ്ങാതിമ്മട്ടവനോതിപ്പോയി: -
'പാഴിരി തിരഞ്ഞ ഞാൻ പാതിരളളിരിട്ടിൽ
പാത്തിരിയാതെ കണ്ടേൻ കനകപ്രദീപിക!' 8

ശാന്താവസ്ഥം.

ചൊരിഞ്ഞു പേമാരി മരീചി മാറി-
 മറഞ്ഞു; വൈദേശികമാഗ്ഗ്ചാരി
 എരിഞ്ഞ ദീപക്കുതിരൊന്നു കാൺകെ-
 ത്തിരിഞ്ഞു സദീമാഭിമുഖം സമോദം. 1

സുമന്ദമാസസ് ഫുരിതാഭ വീണ്ടും
 വെള്ളിശ്ശലാകന്തു വിളക്കുമേകി,
 സാരജ്യസത്തിന്നുറവായ നേത്ര-
 ദപയം സ്വയം സ്വാഗതമോതിയോതി, 2

സംതൃപ്തിയെസ്സന്നതജീവിതത്തിൻ-
 സംഘല്പപുഷ്പഭൃതിയാൽ പുലർത്തി,
 സഞ്ചിനനാകഞ്ചിതമായിടത്ത-
 ലലാടമുതീകണ്ഠ വെളിപ്പെടുത്തി, 3

നീണ്ടുള്ളൊരാകാരമകത്തുനിന്നു
 കോലായിലേയ്ക്കൊട്ടു കുനിഞ്ഞുനോക്കി,
 അഭ്രാഗതന്നക്ഷിപുടത്തിലപ്പോ-
 ഉഭൂതപൂർവ്വമൃതധാര തുകി. (വിശേഷകം) 4

മഹാനസാധ്യക്ഷത മാനനീയം
 വഹിച്ചു സുപ്രഗമതാ,സുമാംഗി
 തുമുത്തണിസേപദകണ്ഠം തുടച്ചു
 വരന്നു വാസന്തവിഭാതലക്ഷ്മി. 5

അച്ഛന്റെ കണ്ണിനുമനയാമനജ്ഞ
കൈക്കൊണ്ടു പാത്രസ്ഥപലോപഹാരം
ഭരതസ്മികാഭ്രാഗതനേകി നിന്നാൾ
ശലീനതാപേശലമാതിഥേയീ.

6

ഗ്രാമീണകന്യാമുഖമുക്തമാകു -
മകൃത്രിമകുണ്ഠമനതൻ വിലാസം
നാനാവിധം നാഗരികാംഗനാക്ഷി -
പാതം പരീക്ഷിച്ചവനിൽപ്രപലിച്ചു.

7

മുഖം നിരഭ്യസ്തമുഖപ്രസാദം
പാഴുഴിയിൽ പാൽപ്പഴ പാമ്പനേകി:
കാർക്കൊണ്ടൽ കാശ്ശീരകമേന്തിട്ടും മ -
ട്ടാഹാര്യസൗന്ദര്യപരിത,പൌരി.

8

ചാവുഗിയിൽ ചാക്കുചരഗമായാൽ...
കുൽഭൂതമുദ്രുൽപുളകാനുമേയം;
ദൈവോപനിതം നിധി ഹേ! യുവാവേ,
നീയുദഹിയ്ക്കൂ, സുകൃതൈകലഭ്യം!

9

കുമാരികാസ്യകുളിർവെണ്ണിലാവും,
നീലോല്പലപൂക്കുളുമ്പുസിന്ധേ,
നിത്യം നിരാധംബരജീവിതത്തി -
ലാധംബരം ചേരുകതന്നെ ചെയ്തു.

10

അത്തനപി തണ്ണീർക്കടമേന്തിയേതിൻ -
തടം നനച്ചു തളിരൊത്ത കൈയാൽ

താർത്തന്തന്നലിൽത്താണവമായിട്ടന്നു -
 ചെന്തെങ്ങിലും ചേൻ പയോധരശ്രീ. 11

ഗൃഹേശിതാവിൻ മതിപോലെമഞ്ജ -
 കേദാരഭൂവാനിത; കേരമഭ്യേ,
 സുശാന്തമായ്, സാധുസമാർദ്ദമായി
 വിശാലമായേ, റെ വിളഞ്ഞുകാണൂ! 12

ഉത്തുംഗസൗശീല്യസമൃദ്ധി, കന്യാ -
 കടാക്ഷസമ്പത്തിവയൊത്തിണങ്ങി
 അസ്സന്നതാഗാരവുമലപനീനൻ
 പൂമേടയെക്കൊളൊളി പൂണ്ടു കണ്ടു. 13

ബാഹ്യാനുഭോഗോചിതവിത്തമകോ -
 പാത്തം സമസ്തം പഥികനു പണ്ടേ;
 ആത്മാനുകൂലം പ്രകൃതിപ്രലോഭ -
 ഭാഗൈകലോലൻ തിരയുന്നു ജവ്യം. 14

മന്ദം മനോവല്ലകിതന്റെ തന്ത്രി
 താനേ നിനാദോന്മുഖമായി നിൽക്കേ,
 പലപ്പൊഴും പെരവിരാവപൂര -
 മഭ്യേ സ്ഫുരത്കാണമഹോ, ലയിപ്പൂ! 15

പടൻ നിശ്ശബ്ദത നാലുപാടും;
 നീലദ്വതിവ്യാപ്തനഭസ്സു മേലെ;
 പച്ചത്തുണാസ്കീർ്ണതലങ്ങൾ താഴെ;
 നീച്ചാലു നീളെ;—കുവിതേ കളിക്കൂ! 16

ചാണന്തിടാപ്പാട് ചിലപ്പൊഴെല്ലാം
മാടത്തിലും കാൺമു മണിപ്രകാശം.
ആരായുവോക്കായതലക്ഷ്യമല്ലോ;
കാവ്യാധ്വനനാക്കതയതാദൃശ്യം.

17

ഇത്ത് രാമകാമൻ കവിയാണു; കാൺമു
സുശാന്തഭൂവിൽ സുലഭം പ്രമേയം;
ഉഭയിന്നഗാഥാശതസൗരഭത്താൽ
സത്സാഹിതീവാടി തദീയസദ്മം.

18

തളിത്ത തൈമാന്തരുവിൽക്കരേറി -
പ്ലങ്കോകിലം പാട്ടിനൊരുങ്ങിടമ്പോൾ
കൊത്തിക്കൊരിച്ചാശ്ശുകി കൊഞ്ചിടമ്പോൾ
തൻതുലികത്തുവിളകാൻ തുടങ്ങും.

19

പ്രേമപ്രവാഹം പ്രബലീഭവിന്തേ,
രണ്ടന്തരംഗങ്ങളിണങ്ങി രമ്യം;
സ്വഭാവവിജാമാത്രവദത്തിലിസ്സു -
സ്വഭാവനൈച്ചേതസി ചേർത്തു വൃദ്ധൻ.

20

കളിത്ത പൂങ്കോരകമേ മധുളി
തുളുമ്പുമാറാത്തു കരാനുഷംഗം
വിടുത്തിടും; നിന്റെ വിശിഷ്ടഗന്ധം
സൽക്കാരവൃകുടപണ്ണവസ്തുവാകും.

21

ആദർശരാഗം സ്വവിപഞ്ചിയിക -
ലാലാപനം സ്വാനുഭവാനുരൂപം

ഭവാനു ചെത്തും സുകവേ, പൃഥ്വീ
വിഭാവനാധീനത വേണ്ട, വേണ്ട! 22

പരീക്ഷിതാക്ഷിണമുണൻ യുവാവു-
തൻ കൈയിലപ്പിച്ചു തന്മുഖമുളെ;
ആ പൃഥ്വീയായവരന്തിനേരം
പണ്ടേതിലും ശാന്തി പടന്നു കണ്ടു. 23

* രിക്കലാകസ്മികമായൊരുത്തൻ
പുറത്തിൽനിന്നെത്തി നിദ്രേശമോടും;
ശാന്തോല്പസത് ജീവിതശാരദാഭം
ദുർദ്ധരമോം ദുർദ്ദിനമാനം മണി. 24

പ്രസിദ്ധമാകും പ്രഭുഗേഹമൊന്നിൽ
സംജാതനിസ്സന്നത സത്മവാസി
കഴിഞ്ഞുപോയ് കാരണവന്റെ കാലം;
തത്സ്ഥാനമിന്നിത്തരണന്നതന്നെ. 25

ആഖ്യാതമെല്ലാമനുജനം നൽകി-
പ്പെഴുതപ്രഭാവക്കരീണ്ടിടാതെ,
പ്രേമപ്രദീപക്കതിർ കണ്ടാരോടും,
വ്രജിച്ചു ശാന്താവസ്ഥം വൃതസ്ഥൻ 26

* പ്രഭുക്കുടുംബത്തിലെ കാരണവൻ ശാന്തവിദ്യശേഷം സ്ഥാനാവകാശിനമ്മുടെ യുവാവായിരുന്നെങ്കിലും, ആ പരിഹാരം തന്റെ മനസ്ഥിതിയ്ക്ക് അനുകൂലമല്ലായിരുന്നതിനാൽ, താവാട്ടിൽ ചെന്നു ഭാരം അനുജനെ ഏല്പിച്ചു മടങ്ങി.

വാടാമല്ലിക. *

(ശ്ലോകം.)

ജയിക്കൂ! പരാജയകവാതം ഭരസ്വന്ന
നിയതം സിദിക്കാട്ടം ഹസ്തമേ അത്താണി നീ!
പാശപാദവമേറിപ്പെങ്കിളികളേ, നിങ്ങൾ -
ഒരു ശപതൂരന്റെ കീർത്തിവേത്തും പാടുകയാവാം.
വാടാമല്ലികയെ വിരിച്ചിട്ടൊരു വീഥി
തേടാനിജമാതാവു തെല്ലേറെപ്പണിപ്പെടാം.

മുക്കിലിങ്ങോരേടത്തു നിന്നെന്റെ മുളിപ്പാട്ടു
ദിക്കിലെങ്ങുമേ മുഴങ്ങീടുകിലിവൻ ധന്യൻ.
അതുലം സുവണ്ണങ്ങളെൻ തുലിത്തുളുമ്പുകി -
ലതുതാനല്ലോ ധനം; അതു താനെന്റെ ദാനം.
മാറുള്ളോരുടെ ഗുണധാരണി പാശ്ചാൻമാത്രം
പറുമിപ്പരാക്ഷേപ പാവനിമുഴക്കം.
പ്രമണമേന്തിയെങ്ങും ചരിച്ചു,തെത്തെന്നലേ!

പൂവനം പുളകിതമാക്കുക പുംസ്തോകില!
അങ്ങതൻ നാമാങ്കിതമത്താണി' കാണുന്നോ -
മെങ്ങനെ വിസ്മരിപ്പൂ ജീവിതവിശുദ്ധിയെ!
ധർമ്മശാഖിന്തു ധനാസേചനം ഭവാൻ ചെയ്തേ,
നിമ്ബലഫലമൊന്നല്ലെ,ത്ര കാച്ചിതു കാലേ!

* എന്റെ ശപതൂരൻ വി. മാണുണ്ണി അധികാരം അവർകൾ
എടക്കളും വഴിയിൽ കെട്ടിച്ചിട്ടുള്ള പല അത്താണികളിൽ ഒന്നിൽ
ഒരാൾ ചുമടീറങ്ങി ആശപറിക്കുന്നതു കണ്ടിട്ട്.

നമ്രശീർശായെത്ര ചുമടേന്തുവേർ ചുടം-
 നട്ടച്ചുണ്ണേറയങ്ങേ നന്മയെ വാഴ്ത്തുന്നുണ്ടാം!
 ജീവിതവിപണിതൻ തന്ത്രിയിൽത്തങ്ങും നാദം;
 നാവിക ദിഗ്ഭ്രമത്തെ മാറ്റുന്ന മണിദീപം—
 പണം—എങ്കിലു,മെന്തോ ചിലപ്പോൾ ചേർപ്പു ദൈവം
 മണമാളുന്ന മാലു കരങ്ങിൻ കയ്യിൽ പോലും!
 സംഭ്രാന്തായ്മത്തെയെന്തൊരാൾ നീക്കിവെച്ചു
 സൗഭാഗ്യമുത്തേ, ഭവൻ നിമ്നമകമയോഗി!
 പാവിതസ്ഥലിയിതിൽ ഭാരസ്ഥപഥികന്മാർ
 തുവിയപ്പണിത്തുള്ളി തുടച്ചു തളിപ്പിലേ?

ജീവിതച്ചുമടേതിയെത്ര പോത്താണിക—

ജീവിധം തേടുന്നുണ്ടാം, തെല്ലിട വിശ്രമിപ്പാൻ!
 ആരാലൊന്നക്ഷിലക്ഷിഭവിക്കാതനുവേലം
 നൈരാശ്രിനിഹതരുളൈത്രപേരമോ, വിധേ!
 പഴവേനൽച്ചുടമണ്ണിൽ പാദങ്ങൾ തട്ടുന്നേരം
 പാവമേ,പൊള്ളിബീഭാരഗൗരവാൽ തല നൊത്തും
 നെടുവീർപ്പിടുവോരെ തങ്കയുൽത്താങ്ങിയരോ
 വിടനന്തണലികൽ,അപ്പണ്ണുരൂപൻവെൽക!
 സോദരർ ചുടംനെടുവീർപ്പുകൾ വിട്ടിടട്ടെ;
 സേദത്തിൽക്കുളിക്കട്ടെ; കാൽനൊത്തു കണ്ണിക്കട്ടെ—
 വീഴുവാൻ പങ്കു വേണം; പൂശുവാൻ പനിനീരും;
 വിശ്വമേ,സ്വാത്മത്തിന്റെ വിത്തായി മാറ്റി വിത്തം!
 നതജീവിതയാത്രാവീഥിയെ വിളക്കുവാൻ
 നിതരാമിവക്കൊരു നേത്ത കൈത്തിരിപോതം!
 അഗ്രശൃംഗമൊരുമൊടുവിൽത്താങ്ങുന്നുണ്ടാം;
 അഗ്രഷോഭയം കാണാം; ആശ്വസിപ്പിക്കുവിൻ നിങ്ങൾ!

പൊള്ളം
സഹാരയിൽ പുഞ്ചോല.

(മാകന്ദമഞ്ജരി)

കാമുകിൽമാലകൾ കമ്ഭവ്യോമത്തെ
ദൃമ്ബം കാട്ടിപ്പിടിക്കുന്നു!
ചെങ്കുതിരെങ്ങും ചൊരിഞ്ഞ പുലർകാലം -
തക്കത്തരണിയിൽനിന്നു നീളെ
പാതാളകാളിമ (പാരിൽ പാർന്നിതു;
വേതാളപാളികൾ കേളിയാടി!
ചീരിയലറുമാറുമിടയ്ക്കൽത്തീരം -
ത്തേരിയോരൂഷ്ണമിശ്ശാസങ്ങൾ
ആറിടുന്നില്ല; മരുത്തു മലയാദ്രി -
യേറിയാറായിടിക്കിലും ഹാ!
വിന്തിരിയാതെ പ്രയാണം ചെയ്തിടുകി -
ലന്തിപ്പുന്നിക്കളമുതൊഴുക്കം
നൈരാശ്രമേലായ്ക്ക നേരായ സൗരഭ്യം -
സാരാംശം പാരാകെ വീശിക്കൊള്ളും
ബന്ധനം ഭേദിക്കും; മോട്ടു വികസിക്കും
ബന്ധുരന്യൂനമായ് സോദരരേ!
പൊള്ളം സഹാരയിൽ പുഞ്ചോല കണ്ടിടാം
മുളുകൾക്കുള്ളിൽ മലപ്പുലയും

മോഹനകാന്തിപ്രവാഹമൊന്നങ്ങിതാ
 സ്നേഹസന്ദീപിതമായിക്കാണു!
 ദൈവികമാകുമജ്യോതിഷ്ഠിരണങ്ങൾ
 ജീവിതവീഥി വിളക്കിക്കൊള്ളും.
 വിണ്ടലം വാർമഴവില്ലൊളി വീശിടും;
 കണ്ടകം കണ്ടകന്നീടൊല്ലേതും
 നീളെച്ചിരിക്കുവിൻ! നിരന്ധനീരദം
 നാളെപ്പൊഴിക്കും പനിനീർവഷം

സ്വാതന്ത്ര്യശംഖത്തിൽ ചേതോവിമോഹന -
 സ്മിതസ്വപനാപൂർണ്ണം ധർമ്മക്ഷേത്രം
 കൊട്ടിയടച്ചുള്ള കോവിലകവാടങ്ങൾ
 മുട്ടിത്തറക്കുവിൻ മുക്തിക്കായി
 സ്വേദകണമണിമാല്യോപഹാരത്താൽ
 സാദരമീശസപത്ന ചെമ്പിൻ!
 ബാലവിഹംഗങ്ങൾ പാടിപ്പറക്കുമി -
 കാലത്തു കണ്ണുമടച്ചു നിങ്ങൾ
 സ്വാതന്ത്ര്യസ്വപ്നങ്ങൾ കണ്ടുകൊണ്ടാഹത -
 ചേതനചേന്ദ്ര ശയിച്ചാൽപ്പോരും;
 പൊള്ളം സഹാരയിൽ പൂഞ്ചോല കണ്ടിടാം
 മുളുകൾക്കുള്ളിൽ മലക്കുലയും

സേവിനീരത്നം.

(കേക.)

I

അന്നത്തെ നൈശാകാശമിരുളിൻ ചുരുളിനാൽ
മരണമായ് പ്രകൃതിതൻ ദുർല്ലളിതാംശംപോലെ

സംഗ്രാമസിംഹന്റെ മരണാനന്തരം രാജ്യാവകാശിയായ 'ഉദയസിംഹൻ' ശിശുവായിരുന്നതിനാൽ വൈമാത്രനായ വിക്രമജിത്താണു ഭരണാധികാരം കയ്യേറ്റത്. സാമന്തന്മാരും സചിവന്മാരും പ്രജാസമുദായവും വിക്രമജിത്തിന്റെ ദുർഭരണത്താൽ അതുപുരായ് സംഗ്രാമസോദരനായ പുരുഷപിരാജന്റെ അനൈരസപുത്രനായ 'വനവീര'നെ മിവാദ രീതിയ്ക്കായ് നീശ്ചയിച്ചു. കടിലാശയനായ വനവീരൻ മിവാദാധിപത്യം നിർണ്ണയം സ്വപായത്തമാക്കുവാൻ വേണ്ടി വിക്രമജിത്തിനെ അപ്രതീക്ഷിതമായ് വധിക്കുകയും ഉദയസിംഹനെ സംഹരിപ്പാനൊരുങ്ങുകയും ചെയ്തു. ആ ഘട്ടത്തിലാണു കഥാവതാരം.

രാജപുത്രന്റെ ഇടയിൽ ക്ഷുരകന്നു പാപകവൃത്തികൂടി പതിവാണ്. പ്രസ്തുത ക്ഷുരകന്റെ വംശക്കാൽ പരമ്പരാഗതമായ് ആ രാജധാനിയിൽത്തന്നെയാണു പ്രവൃത്തി. അതിർ കവിഞ്ഞ രാജഭക്തിയും അയാൾക്കുണ്ടായിരുന്നു * * * * യാത്രിയായ 'പന' കണ്ണീരും കയ്യുമായി വിരോധാധി അറിയുന്നിന്റേ ഒഴിഞ്ഞുമാറി നിശ്ചിതസ്ഥലത്തു ക്ഷുരകനോടു യോജിച്ചു. വനാന്തരത്തിലും ശിരിപഥത്തിലും ഇഡമായ് സഞ്ചരിച്ചു അവർ രാജശിശുവേ ഒരു ആപുവന്ധുവിന്റെ വംശഭരമേല്പിച്ചു മുതൽപുത്രനായ 'പന' ശൂന്യ ഹൃദയത്തോടെ മടങ്ങി. വനവീരൻ വംശവിച്ഛേദം വ്നവെന്നു കരുതി നിശ്ചിതനായ് നാടുവാണു. ഉദയസിംഹനെ പ്രായപൂർത്തി വന്നതോടുകൂടി 'പന' ആ രഥസ്ത്രം സാമന്തന്മാരെജ്വരിപ്പിക്കുകയും, അവർ നീചാശയനും പ്രജാദ്രോഹിയുമായ വനവീരനെ രാജ്യഭ്രഷ്ടനാക്കി ഉദയസിംഹനെ വാഴിക്കുകയും ചെയ്തു.

ആലോകനാലോചനാതീതമായെന്തൊക്കെയു -
 ഞീലോകയവനികയ്ക്കുന്തരാ നടക്കുന്നു?
 ഭൂതത്തിൻധ്വനിവാണിലലയ്ക്കുന്നിതു നീളേ
 വാതനീതമായ്വെന്തമാനമർത്ഥം കേൾപ്പൂ!
 നേപത്മസ്ഥിതൻ മാത്രം നോരെയുന്നു, ഭാവി-
 ഗോപനം ചെയ്യുന്നു തൻ ചെറുനിഴ്ഗാസംബോധം!
 ഉദ്ഗീയമാനമാകുമവദാനത്താലായ് -
 വഴിയ്ക്കിയസാഭിമാനം കാഞ്ഞൊരാൾഭൂപൻ.
 സിംഹസംഹനനൻ, ദുർബലബാഹുവിൽപോലും
 രംഹസ്സു പുലത്തുമപ്പേരു - സംഗ്രാമസിംഹൻ
 ആരക്തം നിജപിഞ്ചുത്തരമ്പിലൊഴുകിടും
 വീരകൌമാരകാന്തിയേന്തുമൊ'സ്സിംഹ'ക്കട്ടി -
 'ഉദയൻ' ശയിക്കുന്നു സൗഖ്യവണ്ണപയ്യങ്കത്തി -
 ലുഭയാചലോപരി ബാലഭ്രാന്തവെപ്പോലെ
 അത്താഴമമൃതേന്തൂ കഴിച്ചത്തിരുമേനി -
 യത്തവിൽ നിദ്രാമാതിൻ മാറിൽ വീണതേയുള്ളു.
 'കളിച്ചു കളിക്കുന്നു, മോടാനും, ചാടാനും; വൈ -
 കിളിയ്ക്കു പാക്കാനും; പൂക്കൾക്കു വിരിയാനും
 ഏതോരു ശിഥിലി തീർത്തു വെച്ചതാണിതു വിധം
 ചേതോലോഭനമായ ലോക'മെന്നോക്കും ബാലൻ
 ആയതമുപജാപവലവൻ വിഷലിപ്ത -
 മായർരോ തലയ്ക്കുമേൽ വീശുമെന്നോരാവതോ?

പണ്ടുപണ്ടേ രാജധാനിയിൽ ഭാഗ്യവൃത്തി-
 യാണു സദാശരമൊന്നിൽ സംജാതയല്ലോ 'പന്ന' *
 ജീവനരസായനദാത്രിയെന്നെന്നേക്കും ദി-
 ട്വൈതത്താൽ പിരിഞ്ഞിവിൻ ധാത്രിയിൽ സമപ്തിതൻ
 തന്നിൽ നിക്ഷിപ്തമായ നിഷേപഭാരം 'പന്ന'
 മന്നിലേതിനെക്കൊണ്ടും മാഹാത്മ്യമേറിക്കണ്ടു-
 തന്നുടെ നിക്ഷത്തിൽ സ്വന്തപുത്രനും ശയി-
 ക്കുന്നു; തഞ്ചെറുകയ്ക്കേ തായയ്ക്കു താങ്ങായുള്ളൂ!
 മാംപൂവിൽ നിന്നടുത്ത മല്ലിക മലഞ്ഞാത്തിൽ
 മാരിമാരിപ്പറക്കും രണ്ടു വണ്ടുകൾ പോലെ
 പ്രേമശീതളമാകുമാനീലനയനങ്ങൾ-
 ഭോമനക്കു മാരിലിങ്ങിങ്ങും വിഹരിച്ചു.

“ഇന്നൊരു കളിത്തോഴനിക്കൊച്ചുതിരുമേനി-
 യ്ക്കെന്നേകപുത്രസമ്പത്തൊരുനാൾ യുവാവായി
 ഇന്നത്തെപ്പോലെയെന്നു മീ മിവാറായിവെൻ
 സന്നിധിതന്നിൽപ്പടക്കളത്തിൽ ഭടനായോ,
 ആസ്ഥാനമണ്ഡപത്തിൽത്തന്നെയോ--ഭാവിഗർഭ-
 സംസ്ഥമാണെല്ലാം-- പെരുമാറുവാനിടവരാം.
 സ്വാമിക്കും ഭൂമിക്കുമായ് ഹോമിപ്പാൻ മാത്രം ഭൂത-
 നാമിവിൻ ഗാത്രം പോരിപ്പോരുന്ന നിസ്സപാതം ഞാൻ
 പമ്പരം, പാവ, പന്തിക്കളിക്കോപ്പുകളേന്തും
 പല്ലവമുദിലമാം പാണിയിൽ ചെക്കോലേന്തി

പണ തൻ പിഞ്ചുഭാരം ഭാസിക്കാനിടയാക -
മന്നത്തെക്കുതുമലമിന്നു ഞാൻ സ്വപ്നം കാണുമു!”

അഭിലാഷമേ! ജ്യോതിർമയമാം പരിവേഷ -
മഭിരമമായ് ചാത്തും നിൻ തലയ്ക്കുമേൽചിത്തം!

II

രാജാന്തപുരമെന്നോ ശബ്ദോർമ്മിമാലാകലം;
രാത്രിതൻ നിശ്ശബ്ദത ഭേദിച്ചു കോലാഹലം.
“വിക്രമജിത്തി”ന്നന്ത്യശ്വാസത്താലവരോധം
വിസ്മയം പ്രതിലപനിപ്പിച്ചിതാ വനവീരൻ
ചോരന നിണമണിക്കയ്ക്കൊടുമുലച്ചുകൊ -
ണ്ടാരുണകുലുഷമാം കണ്ണാൻ രണ്ടാം കംസൻ,
“ഉദയൻ” സൈപരം പള്ളിക്കുറുപ്പുകൊള്ളും മുറി -
യ്ക്കുഴരിവരുണെന്നാക്ഷരകൻ കഥിക്കവേ,
തന്നോമന്ദിരത്തിൽ ജ്വലിക്കും രാജഭഗ്നി
തത്ക്ഷണപ്രാമോഹത്തിൽത്തെളിയും വഴി കാട്ടി.
പൊങ്കസവണിപ്പമ്പട്ടുപ്പു കുമാരന്റെ -
യംഗത്തിൽ നിന്നഴിച്ചു തൻപുത്രനണിയിച്ചു.
ധാത്രിനന്ദന, മരുജന്മത്തിൽ നിന്നകൊര -
ധാത്രിശബ്ദാലനാവാൻ യോഗമുണ്ടായേക്കുമോ?
ഭൂപഞ്ചാലനെ ക്ഷണം കൊട്ടയിലാക്കിബുദ്ധ്യ -
നാവിതൻ വശമേൽപ്പിച്ചയച്ചാൻ ധർമ്മവ്രത.
പ്രസംമം കേട്ടു പാദവിന്യാസശബ്ദം; ദൂതം
പ്രമുഖപദം പൊങ്ങി മാത്രമാനസം താണ,

“എങ്ങുനിന്നുവെന്ന് ചൊൽകെ”ന്നുടൻ വനവീരൻ
 പൊങ്ങുന്ന ദൈവോഷ്ടത്തോടും പന്നയോടലാവേ,
 മാതാവിൻ മനസ്സൊട്ടു മടിച്ചു മറുപടി—
 സ്തേ;താനും നേരം വിറ പൂണ്ടിതു ഗളനാളം;
 അക്ഷരമൊന്നുമോഷ്ടപുടമുദ്രയെബേദി—
 ചുക്കുണ്ണം പുറപ്പെട്ടി, പൂംഗുലിയതു ചെറു
 വാളിന്റെയലകൊന്നു തിളങ്ങി; ചെറുഗള—
 നാളികയിങ്കലൂടെയല്ലരോദനം പൊങ്ങി.
 ആയതു വായുവിൽച്ചേന്നലയുണ്ടാകും മുഖി—
 ലാത്തജനേരിലോകതാതന്റെ തിരുമടി.

എത്ര ധാത്രിമാരെത്ര ധാത്രിനന്ദനൻ വിശപ—
 ചിത്രത്തിൽ മാഞ്ഞുപോയി; പന്നേ! നിൻ പരിത്യാഗം
 കനകപ്പായമെന്നുമനഘോജ്ജ്വലമായ്ത്താൻ
 ജനമാനസമാകുപ്പിപ്പ!— ഹാ! മഹാദിശം!
 മധുപന്മാക്കും മന്ദമാരുതപോതത്തിനും
 മധുരാസവവും തന്മണവും നരകം പൂവേ!
 തവ ജീവിതം ക്കാമ്യമാണെങ്കിലൊരുവംശ—
 മവനം ചെറു ജീവനെത്ര ധന്യത വേണ്ട?
 പരാത്ഥം—അതുതന്നെ സ്സപാമൃതം—അപ്പിക്കുന്ന
 പരാഭ്യം ആയുസ്സുനമല്ലാനമായേ നിൽപ്പ!

സുകുമാരസൃഷ്ടി.

- പാശ്ചാത്യദേശംബരമാൻ മന്ദം
 വൌരസ്തനാദിത്യനയഃപതിപ്തഃ
 വാടത്തുടൻ പഞ്ചരമകുതർപോലെ
 മാടപ്പിറവിന്നിണ വന്നുണഞ്ഞു. 1
- തത്തിക്കുളിച്ചും വരിനെല്ലു മെല്ലെ -
 ക്കൊത്തിക്കൊരിച്ചും ചിറകിട്ടിടിച്ചും
 രസിച്ച് രമ്യോക്തൃതിപുണ്ട രണ്ടും
 ദാമ്പത്യസമ്പത്തു വെളിപ്പെടുത്തി. 2
- മന്ദം മരുല്ലോളിതമായി നാലു -
 പാടും മരം മമ്മരമാന്നിടുന്നു;
 തങ്കക്കുതിർപ്പുകുലചാത്തിയെങ്ങും
 താരാപഥം—നിൽപ്പു തനിച്ചു ഞാനും. 3
- സ്വതഃ ശൂനാസീരധനുസ്സരച്ചു
 പുരട്ടിയിട്ടുള്ളൊരു പൂവൽ മെയ്യിൽ
 ആരകുതനാമസ്തമരീചിമാലി
 ചെഞ്ചായമിട്ടേറെ മിനുക്കിടുന്നു. 4
- ഇവൻ, ദയാശീലദൃഗുഞ്ചലത്താൽ
 സംഭാവനംചെയ്തതു കണ്ടിരിക്കാം:
 വിശുദ്ധചൈത്ര്യമെഴുന്നിവയ്ക്കു
 വിപരഭയം തീണ്ടിയതില്ല തെല്ലും. 5
- പാരാവതം വാരൊളി മെയ്യിളക്കി -
 ക്കൊഞ്ചിപ്പരം പൂന്തിരകിട്ടിടിക്കു,
 മനുഷ്യാവകാശിന്റെ പതിമ്മടങ്ങു
 ശക്ത്യാ മിഥോഭാവമറിഞ്ഞുകൊൾവൂ! 6

മനുഷ്യസാധാരണമായിട്ടും വാക് -
 സല്ലാപമില്ലാത്ത നിനക്കു ഭാഗ്യം:
 പരാപവാദങ്ങൾ പരത്തൽ മാത്രം
 സരസ്വതിക്കും തൊഴിലാക്കി മന്ത്രിൻ! 7

കുപോതമേ, നീയൊരു കാമചാരി;
 വിഹാരി വൈരായസവിമിയിങ്കൽ;
 വിമാനവും വേണ്ട. — നിനക്കു നീ താൻ
 വിശിഷ്ടമാലംബ, മിത്രൈ ധന്വൻ! 8

കാന്താന്തികം വിട്ടു കുപോതി മുനിൽ
 ചരിപ്പു നാലഞ്ചടി ചാരുചേഷ്ടം:
 രക്ഷാബലത്താലബലാനിരണ്യ
 നാഥാന്തികേ ധീരത കണ്ടു ഞായം. 9

ഒരാമിഷാതമംഭരി നിന്നടുത്തു
 ലാക്കോടു ലാത്തുന്നൂളവും വിശങ്കം
 ചിന്തിപ്പതുണ്ടാം ശിബിയെന്നയാളെ -
 ശ്ലിശ്ശകൾ തൻ ചേതന ചേന്നെഴും നീ. 10

മനോജ്ഞ വസ്തുക്കളിൽ മന്ത്രിദൃഷ്ടി
 വിനോദനാത്മം വിഹരിപ്പു; പക്ഷേ,
 കണ്ഠേ കുറാരാപ്പണചിന്തകൂടി -
 കണ്ഠേതരം ചെയ്തു കരാളലീലം! 11

ഏതും നിനപ്പില പരന്നു ദോഷ -
 മേകുന്നതായൊന്നു മകല്പുഷൻ നീ!
 സമാനമോ ഭാവന? കാരിതന്വ
 കടഞ്ഞെടുത്തുള്ള കരൾത്തടത്തിൽ? 12

- അഹോ, മഹാസ്തോത്രകടാഹമൊന്നിൻ
 ഭിരൂഹമാകം പരിണാമശക്തി
 ധരിച്ചൊരാളാം കവിയെങ്കിലെങ്കൽ
 സ്പുരിച്ചിതപ്പോളതു—ഞാൻ കൃതാത്മൻ! 13
 വലത്തുകൈയിൽ സുധയും കാരള -
 കാകോളമങ്ങേതിലുമൊന്നുപോലെ
 വെച്ചുകാട്ടുന്നു വസുന്ധരേ, നിൻ
 വൈചിത്ര്യവൈജ്ഞാനികനോ കവീന്ദ്രൻ? 14
 പരൻ പുമാൻ പണ്ടു പതത്ര, ദത്താ -
 ത്രേയെന്നു വിജ്ഞാനധനം വളർത്തി
 നിന്മംഗളാകാരമെടുത്തു; പാരാ -
 വതാഭിധാനത്തിന്നു പാത്രമായ് നീ. 15
 മാൺപാൻ വൈന്വീലിയെയും മയക്കാൻ
 പോരുന്ന നിൻ പൂഞ്ചിരകിൻ പുടം മേ
 ഉണ്ടെങ്കിൽ ഞാൻ സ്വൈരവിഹാരലോലം
 പാന്നിടം നിൻ പിറകെപ്പിറാവേ! 16
 ഗുഹസ്ഥവൃത്തിയ്ക്കു വിചാരമേതും
 വിഹംഗ, ബാധിക്കുവതില്ലയല്ലി?
 ചിത്തേ വിവർത്തകൾ സൗകുമാര്യ -
 സത്തേ, നിനക്കില്ലതന്നെ ഭാഗ്യം. 17
 പ്രാപഞ്ചികൈശ്വര്യപരായണതപം
 മാത്രം മനുഷ്യൻ കരുതുന്ന കാലം
 സ്വാഭാവികം സന്നതജീവിതശ്രീ
 വാഴ്ത്തും പ്രയത്നം കവിതേ, വൃഥാ തേ! 18

* ഒരു സുദിനം.

(കേക.)

ധന്യധന്യയാമേതു മാതാവിൻ മധുരമാം
സ്തുതപീയൂഷമൊപ്പം നുകരും സന്താനങ്ങൾ
കാകോളക്കുറ തീണ്ടി മഞ്ഞിയും മയഞ്ഞിയും
ശോകോദേഗത്താൽ കണ്ണീർ വീഴ്ത്തിച്ചു പൊറമ്മയെ,
ആ വിഷവീര്യം നീങ്ങി, പ്പനിനീർ മഴയ്ക്കുല്പി
ഭാവിപ്പ സുദിനമേ, ഭാസുരസൗഭാഗ്യമേ!

സ്വാമിസൗരഭം; സൗകുമാര്യവുമേരക്കരെ -
സ്തംഭജിപ്പൊരുപോലെസ്തംഭുലമെന്നാകിലും,
ഈ രണ്ടു ജാതി പ്രസൂനങ്ങളും നിന്നാൾ നിന്നു -
കേരളാരാമഭൂവിൽക്കേവലം ഭിന്നപ്രായം!
സർപ്പചംബിയാമൊരു ചൈതന്യസമീരണ -
നിവിധമഭിന്നതപബലിയിന്നുളവാക്കീ!

സ്വാതന്ത്ര്യത്തനിത്തേനിൻ സ്വാദിനിത്തീടാൻ, പരി -
പൂതമാം വിയല്പനീരൊരുമിച്ചൊഴുകുവിൻ!
പടയാളികൾക്കുള്ള മക്കളേ, ചുടുചോര
പതയ്ക്കും ധമനിയാൽ സിംഹമുസഹായരേ!
പാരിച്ച പരാഭവപ്പക പോക്കുവിൻ; കേഴ്വൂ!
പാരശ്വധോഷി പാരതന്ത്ര്യത്തിൻ തല്ലേററിതാ!
വണ്ടത്താൻ മുരണ്ടത്തും; കടന്നൽക്കത്തുംകൊള്ളും;

* വയ്ക്കും നായരീഴ്വാമൊഴയേ ഗന്തിൽ വായിച്ചുത്.

കണ്ടകം തടഞ്ഞിടാ-;മെങ്കിലും, പുരോധാനം
കാലിടാരതെ, കണ്ണിലിരുട്ടു കയറാതു-
ദേലിതോത്സാഹം ചെമ്പിൽ! പുലരും പുണ്യാഹസ്സം!

സമഭാവനാസാഹോദയ്ജാതമേ, വിശ്വപം
വിമലീകരിക്കുന്ന സന്തൈരീസന്താനമേ,
ആദിമപ്രകൃതിതന്നദൃശ്യകരാശ്ശേഷം
മേദൂരമേദൂ താനേ വളരൂ നാളിൽ നാളിൽ!
ഉദ്ദിഷ്ടസ്ഥാനത്തെത്തുറുവരെയും വഴികാട്ടാ-
നിദ്രിനം സഹജരേ, വെൺകുതിർ വിശീടട്ടെ!
പരമിജ്ജാതിദണ്ഡധാരിയെ വിരപ്പിജ്ജം
പരമേശ്വരനുണ്ടു; ബന്ധിപ്പിൻ പരികരം!

വാസന്തസന്ധ്യാരാഗം വാർതികരത്തിളക്കത്തോ-
ടാസംഗമോരാലുമില്ലിത്രയുമാഭിരാമ്യം!

മറയോൻ വളർത്തിയ
പറയപ്പെട്ടത് .

(കേക.)

ദിവസേശ്വരനാകരുത്ത് പ്രസന്നനായ്
പ്രവർത്തിക്കുന്ന സമഭാവിനി കല്പോലിനി.

ചുട്ടപാഴ്വണ്ണമായ തുവെള്ളവിരിപ്പിന്നേ -
ലടുത്തായൊരു ചെറുശിശുവോ ശയിക്കുന്നു?
മേൽജ്വാതി കാലിലിട്ടു ചവിട്ടും സോദരന്റെ
മേട്രനെടുവീർപ്പാണിതിലും പൊള്ളിയേക്കൂറും,
അമ്മട്ടു തവിക്കുന്ന സൈകതസ്ഥലിയിലെ -
നമ്മയില്ലാതിപ്പിള്ള വാവിട്ടു കരയുന്നു!

നിസർഗ്ഗേശ്വരിയുടെ പച്ചപ്പൂക്കടക്കീഴിൽ
പ്രസവിത്രിയാളാരോ കിടത്തിപ്പോയതാമോ?
ഞെട്ടുറു കൊഴിഞ്ഞൊരു കൊച്ചുകോരകമെന്ന
മട്ടതു ശയിക്കുന്നു; മമ്മഭേദകകാഴ്ച!
വൈതലെ വിട്ടു തായപോലെ,യിക്കോളീയ -
ചേതസ്സുഭ്രഷ്ടമായ ശിഷ്ടസൗഭാഗ്യംപോലെ
മാമരച്ചോടു വിട്ടു മാറിപ്പോയ് കളർച്ചായ;
പ്രേമധാമമേ, പൊറതായേ, നിൻ തണലെങ്ങോ?

നിജ്ജനവനം മൗനശാസനയാലേ ശാന്തി
നിർഭരം ഭരിക്കുന്നു യോഗിമാനസംപോലെ,
മേദസ്സു തിങ്ങിത്തുങ്ങും മേനിയാൽച്ചാമ്പൽ പൂശി -
സേപദത്തോയത്തിൽ മുങ്ങിക്കുടവസ്സി'യുമായി,

അനപത്യാതാദോഷം തീരുവാൻ നാനാതീയം -
 ടനമാചരിപ്പൊരു വിപ്രനാവഴി വന്നു.
 ദീനദീനമായ്ക്കേഴുമോമന'ക്കുഴന്ത'യെ -
 ക്ഷാനനലക്ഷ്മി മാത്രം കാത്തിരിപ്പതു കണ്ടു.
 വിശ്വതാതനം തിരുമടിയിൽക്കേറിയവെച്ചൊ -
 ന്നാശപസിപ്പിക്കുമാറുജ്ജരോമൽപ്പെട്ടതലല്ലീ!
 പാരം ജ്യോതിസ്സിൻ പ്രവാഹത്തിലെപ്പൊന്നോടമേ,
 നരജീവിതത്തിലെ മാധുര്യമഞ്ജുഷികേ!

ജാതികാകോളക്കരയുള്ളിൽനിന്നുടൻ പൊങ്ങി -
 ബീഭൃതിതൻ ധാവച്ചുത്തിൽപ്പാഴ്നിഴൽ പതിപ്പിച്ചു:
 'ശിശുവന്തുജനാണോ പഞ്ചമനാണോ'യെന്നു -
 ജ്ജതുദ്ധ്യാശങ്കയാലേ സ്പർശിച്ചില്ല, ടുക്കിലും!
 'ആണ്ടവ'പ്രീതിനേടാനാചരിക്കണംപോലും
 തിണ്ടു -;ലീക്കേരളീയക്കുന്തൊരു തീരപ്പുറം!
 പൂണന്തലിട്ടാൽപ്പരിപൂതനാം ഭൂമിദേവൻ;
 താണുപോയല്ലെങ്കിലീത്താരിളംവൈതലെന്നും!

* * * *

അന്തരംഗത്തിൽ വിപ്രനന്നേരം കുടികൊള്ളു -
 മന്ദവിശ്വാസംപോലെയല്ലിന്റെയല പൊങ്ങി.
 അപ്പെട്ടതലാകാശത്തിൽ നിന്നെങ്ങാൻ പൊട്ടിവിടണോ -
 രല്ലജ്യോതിസ്സെന്നോണമനാഥം ശയിക്കുന്നു!
 'അനപത്യാതാമെന്തൊയനഘോചാരങ്ങളും -
 ലനല്ലം പ്രസാദിച്ച ഭഗവാൻ ഭക്തപ്രിയൻ, -
 എന്നുടെ മുഖിലിട്ട നിധിയാണിതെന്നുണ്ടു
 തോന്നുന്നു; നിയതിതൻ രീതികൾ ദുരൂഹങ്ങൾ!'

ഈ വിധം ചിന്താധാരയേന്തിയൊരന്തണൻ ചെ-
 ന്നാവിലം വിലവിടും ശിശുവിൻ പൂമേനിയിൽ
 തളിച്ചു തൻ ഭാഗ്യത്തിലുള്ളൊരു ഭാഗീരഥി-
 ക്ഷളിരംഭസ്യ; പിന്നെക്കുട്ടിയെച്ചെന്നെടുത്തു.
 കഴുകിപ്പോകും നദി കല്പശ്ചന്ദ്രങ്ങളെപ്പോലേ
 കഴുകിക്കളയുന്നു; പാവനി മനാകിനി!
 അന്തരംഗത്തിൻ കര മണ്ണാറും വിണ്ണാറുമേ
 ഹന്ത, പോക്കുകയില്ല; ദിവ്യദീപ്തിതാൻ വേണം!
 ശമിപ്പിച്ചിതു വിപ്രൻ വൈതലിൻ വൈദാഹം -
 ഉമിതാനന്ദം നിജഗേഹത്തിലെത്തിച്ചേർന്നു.

നവവൈധവ്യവിന്ന പായപ്പെണ്ണ ചാരേ
 നദിയിൽക്കുളിർത്തുവേ, ഗ്രാഹമാരിതയായി!
 മരയോൻ വളർത്തിയ പായപ്പെരുത്തലേറെ
 മഹിമാവാളും മഹീദേവനായ് പുകൾ പൊങ്ങി!

ജാതിയില്ലേകവണ്ണമൊഴുകും തടീരത്തിൽ-;
 ജ്ഞാതിയില്ലല്ലോ പുളിപ്പോലുന്ന കണ്ണീരിലും -
 സർവ്വലോകവും സർവ്വകാലവും ശ്രവിസ്തമാ -
 റിച്ചിധം സന്നാതനസന്ദേശമോതി ദേവൻ.

എന്നിട്ടും സ്വാത്മത്തിന്റെ മൃത്തിയാം ജാതി മുററും
 മുന്നിട്ടു വില്ക്കുന്നല്ലോ മുച്ചിഴന്തലും താങ്ങി!
 എത്ര ദേവന്മാർ—ദിവ്യദേശികനും—രിച്ചുണ്ണും
 ചിത്രമീയലകത്തിലിനിയും പിറക്കേണം!
 അത്രയ്ക്കു പാഴായല്ലോ കിടപ്പു ശുദ്ധോദന -
 പുത്രന്റെ നിഃശ്വാസത്താൽ പുണ്യമാജ്ജിച്ച ഭൂമി!

ശാർദ്ദൂല,മാ ക്ഷാരമരീചിയോളം -
 വെട്ടും മുഖം നോക്കി;യദയ്യുമാണ്ടു;
 അശക്തികണ്ടാലവിടെച്ചെല്ലത്തും
 ചെങ്കോ,ലിതാം ജന്തുവിനുള്ള ശീലം. 4

മനുഷ്യബാഹ്യേക്ഷണ ദുർബ്ബലതപം
 ദിസ്സാധമായ്ക്കാട്ടുമനേകകാര്യം
 ആത്മീയശക്തിയ്ക്കടിമപ്പെടുന്നു;
 മഹോദയത്തിന്നിതുതന്നെ മമ്മം. 5

മഹാഹ്മിനി ഭാരതമണ്ഡലത്തെ -
 യനായ്മാക്കാനുഭവനാതാരോ,
 അവന്റെ വക്ഷസ്സ വിദാരണം ചെ-
 യ്തിടാൻ കരുത്തുള്ള വാങ്ങാൻ കാണുക, 6

ഭയാങ്കലൻ ഭാരതചക്രവർത്തി
 കഷ്ടം, നരവ്യാഘ്രൻ നൽകിയില്ല,
 സ്വരാജധാനിക്കു പുറത്തെ വായു -
 വേതും! ശ്വസിപ്പാൻ, കശുലാഗ്രൻ. 7
 (യുഗ്മകം)

മഹീതലം മാനധനങ്ങ് മാത്രം -
 മല്ലാതെ മറാക്കുധിവാസയോഗ്യം?
 പുല്ലാക്കി, നാരീവിജിതന്റെ വീതം -
 മയ്യാദിദൃതോക്തി-സുദണ്ഡനീതി!! 8

കൗരവസീബിൻ കനയത്തിനെല്ലാർ
 കുനിക്കുവാനല്ല തദീയശീഷം;

അതോ, ക്ഷതത്രാതവധൂപഹാരം -
പ്ലമാലതൻ ചാത്തിനു തീർത്തതത്രേ!

9

സാമ്രാജ്യനാഥന്റെ സഭാസദന്മാർ
ശ്വാസംവിടാതായതു നോക്കിനില്ക്കേ,
ശിരസ്സുതാഴ്ന്നിപ്പുലി ഫന്ത, ശീശ്രം
കൂട്ടിന്റെ മറോവശമാൻ കണ്ഠം!

10

“ഇതാ, മദീയപ്രതിയോഗി മുറും .
ഭയപ്പെട്ട,നെന്റെ മുഖത്തു നോക്കാൻ
നേരിട്ടനില്ക്കുപ്പരിവന്മിയോടു
പോരിനു. പോകില്ലൊരു രാജപുത്രൻ!”

11

അധൃഷ്ടവീര്യത്തെ വിലോകനംചെയ്ത
സ്ത്രീത്വമുത്തംപൂണ്ടൊരു മണ്ഡലേശൻ
അക്കൂട്ടിൽനിന്നാശു ബഹിർഗ്ഗമിപ്പാൻ
കല്പിച്ചു; സംഭാവിതനായ് സുധീരൻ.

12

“ഇക്കണ്ട വിശേഷാത്തരമായ വീര്യം
പിതൃസ്വമായിട്ടവകാശമേല്പാൻ
തന്മുഖരില്ലേ തവ വീര!”യെന്നു
സമ്രാട്ടു ചോദിച്ചിതു സപ്രഹർഷം.

13

വിസർഗ്ഗധീരഭൃതി ചിന്താമുഖം
മുകുന്ദാസൻ പ്രതിവാക്യമേകി
“അങ്ങുന്നിവണ്ണം ഗൃഹഭിത്തികാട്ടാ-
തിങ്ങാക്കിയാലെങ്ങനെ പുത്രയോഗം?”

14

മാപ്പാരന്നാട്ടിന്നു മണിപ്പതക്ക-
മാകം യശോവന്തൻ മുഖ്യമന്ത്രി-
മുക്കുന്ദാസൻ—നവവംശചന്ദ്രൻ
മുകിൽക്കലം മുട്ടുകിലും വിളങ്ങി.

15

അകബർയാമാളതസാർവ്വഭൗമൻ
വിവേകവിത്തേറെ വിതച്ച ഭൂവിൽ,
പ്രചൗരനേവം നിന്നനീരൊഴുക്കി-
പ്പാഴാക്കവേ, ബാഹുജ, കൈതരിപ്പൂ!!

16

മഹാകവി ആശാൻ.

(കേക.)

ആശാന്തപ്രസ്തുതമാം വാസനാവൈഭവം പൂ-
ണ്ടാശാന്റെ പുഷ്പവാടി സർവ്വത്തരമണിയം!
ഉത്തമോദ്യാനപാല! നീണാളികൈരളിക്കു
പുത്തൻതേന്മലരണിയമ്ലാനമാല്യം തീർക്കൂ!

ഏതൊരു കശലമാം തൂലിക ചലിക്കുമ്പോൾ,
ജാതമാം മുദ്രനാദം വൈദ്യുതവീചിപോലെ,
പതിനെട്ടോളം ലക്ഷം സപ്തസിംഹകുടുംബം സിരാ-
തതിയിൽ ചേർപ്പു നവജീവൻ-ആയതു വെൽക!
ബിസിനീതത്തുപോലും തൻ വിപഞ്ചിയിൽ ചേന്നാ
വിവിധം വിമോഹനരാഗവിസ്കാരം ചെയ്തൂ!
ഗ്രാമവൃക്ഷാഗ്രസ്ഥിതകോകിലകലാലാപ-
മീ മലയാളമാകെ മാറൊരി മുഴക്കിലേ?

മറുജോർ ശുന്ദശക്തി തപ്പുമ്പോൾ, സൂക്ഷ്മദൃഷ്ട
മറു മന്തുക്കൾ വാരി വ്യാപാരമാരംഭിപ്പൂ!
'കോട്ടക്കണ്ണി'ട്ടനോക്കീ ചിലർ; എങ്കിലും, നല്ല-
നോട്ടക്കാർ വില കണ്ടു; സാഹിതീമണികാര!

അന്തഃപ്രാപ്തിപോലെ സന്തതമാല്യാത്മിക-
ചിന്തതന്നെസ്തുതഗതി തേ കാവ്യമണ്ഡം.
'സുപാതന്ത്ര്യരാജ്യത്തിന്റെ സമ്രാട്ടിൻ' വൈതാളിക!
ഗീതങ്ങൾ പാടിപ്പൊങ്ങിപ്പറക്കൂ! പുറംസ്കോകില!

ഒരഭയാത്മിനി.

കർമ്മാവനീശുഭനഭഃസ്ഥലത്തിൽ _
കാണായിതസ്സഷ്ടമൊരഭവണ്ഡം;
കരാളമാം കാളിമയോടു കാണെ _
കാണെപ്പയോദാളി പടൻ പറഭേ! 1

കാററിൽക്കുരികാറികുറിക്കുവിഞ്ഞു
കാളാംബരം ചീറിമറിഞ്ഞുപോയി
ഇരമ്പലോടൊത്തിടിവാളിളക്കം
ദികുചക്രവാളങ്ങൾ ബലാൽ കലുക്കി! 2

ചെന്നിരൊഴുകാലൊരു ഭീഷണാഭ
ചിന്നിച്ചിലേടം നിലയറുപോയി!
ദുർവ്വാരവാതാഹതവാരിവാഹം
പാഴാക്കിയിപ്പാലൊഴുകീടുമുഴി! 3

അക്കാല,മുറന്നാട്ടിലൊരേട,മോല _
മേഞ്ഞുജ്ജ്വലിപ്പുതെന്തൊരു പുല്ലുപായിൽ,
ആനീലനീർക്കൺമുന നാലുപാടും
പായിച്ചൊരന്തജ്ജനമുണ്ടിരിപ്പു. 4

സാരമൃസുസ്സാദികസമ്പുടങ്ങ _
ഉരമൃനേത്രങ്ങളുക്തഗ്രിമാഭം,
നിത്യം, ഗൃഹസ്ഥാശ്രമഭൂവിൽ നീളെ
നീലോല്ലലപ്തക്കര വിരിപ്പതുണ്ടാം. 5

അടുത്തുകേൾക്കായിതൊരൊരവാരം;
തുടുകവിടങ്ങളുവെളി മണിമാഞ്ഞു;
തുടിച്ച ചിത്തം; മിഴിനീർക്കണങ്ങൾ
പൊഴിഞ്ഞി; തന്മയനമമ്പരൻ!

6

വിയപ്പിനാലുപ്പുവിളഞ്ഞ നൊറി,
ചുറ്റുമൊച്ചു ചുകന്ന നേത്രം,
ചെഞ്ചോരചോരുന്ന കറാരി കൈയി-
ലിമ്മട്ട കണ്ടാൾ കവിപ്പുണ്ട കോലം!

7

കടുത്ത കണ്ണുകൾ, കാരിരുമ്പു-
കടഞ്ഞെടുത്തുള്ള കരൾത്തടങ്ങൾ-
ഇതൊന്നുമേ കണ്ടവളല്ല ലോക-
വിലോഭനാംഗൈകവിലോകലോല.

8

മലിമസാത്മൻ, സുമഹമ്മദീയ-
കേദാരഭൂവിൽക്കെട്ടനീരൊഴുകേ,
ചാരിത്രതേജസ്സു ചുഴന്ന ദിക്കിൽ
മുവിട്ടൊലാ! നിൻ ചളിപ്പുണ്ട കാലാൽ.

9

ദിഗന്തദീപൻ, നമ്പി തന്റെ ദിവ്യ-
നിജപാസവസ്ഥിതക്കു ചേർത്ത ധൂത്ത്!
കൃതാപരാധോൽക്കരമാം കൃപാണ-
പാണിക്കു ലാക്കോ, പനിനീർ പ്രസന്നം?

10

കരുത്ത നാൾതൊട്ടൊരു കീടബാധ
കൂടാതെ പോഷിച്ച പതാമതല്ലി,

തെത്തെന്നലിന്നും തളിരൊന്നിളക്കാൻ
തോന്നാത്ത നിന്നെത്തൊട്ടമോ, തുലുക്കൻ? 11

സപ്രാണസർവ്വസപസമാഗമത്തെ -
ക്കാണാഞ്ഞു പേർത്തും പഥി പാർത്തു നീളെ
സംസ്രസ്തസംവ്യാന, മധീര, മശു -
ധാരാക്ഷലം, ബാല പകച്ചു പാഞ്ഞു. 12

സൗരഭ്യസംശുദ്ധിയുഷസ്സമീര -
ദേവനമേകം തുളസിത്തഴപ്പേ,
തോട്ടത്തിലൂടെത്തൊഴുകെയൊടോടും
തപൽഭക്ത - യാതൊരാലെയെന്നുഗ്രഹിക്കൂ! 13

പ്രേമപ്രഹുല്ലാർഭ വിലോചനത്താൽ
കുളുക്കെ നോക്കാനുഴുന്ന കാന്തൻ,
കപോതിയക്കൂട്ടവെടിഞ്ഞു കാൺകേ,
വ്യപേതയൈയ്യും വ്യസനാത്തനാകും. 14

പ്രാധൻറ കൂരമ്പുകൾ കൂടിയേതും
വേധിച്ചിടാച്ചട്ട ധരിച്ചിരിക്കെ,
ആലുർമധീരസ്തനപായമെങ്ങും;
തപിച്ചിടാഞ്ജൻ തരുണാരണേന്ദ്ര! 15

പായുന്ന മിന്നൽപ്പിണർ കണ്ടു, വീണ്ടു -
മാന്ധ്യത്തിലാണ്ടോരനുയാനതാനൻ
കരസകുപത്തിൽ മറിഞ്ഞുവീളെ -,
യെല്ലാഹ്'ശബ്ദത്തിലശുദ്ധിചേർത്തു. 16

പാതപ്രണാദം ശ്രുതിയിൽപ്പതിക്കെ -
 ത്തിരിഞ്ഞു തെല്ലൊന്നു...; ടനോടി വീണ്ടും;
 സാരംഗഗാഭവേക്ഷണയാർക്കുമായം
 സമാർദ്ദമായി സമുദാന്തരംഗം! 17

ബിസാംഗിയെത്തന്നുടെ ബീബിയാക്കാൻ
 ബീഭത്സരൂപൻ നിരവചിച്ചിരിക്കെ,
 തലാവനാസ്ഥഗ്ലമിതാ, തകൻ
 താഴെപ്പതിച്ചു!—വിധിതാൻ കൃതാത്മൻ. 18

കുളിത്തിളംകമ്പളവളളി മേലെ -
 കായ്ച്ചും കറഞ്ഞൊന്നു കനിഞ്ഞു ചാഞ്ഞും,
 പാടത്തൊരേടം, നതജീവിതശ്രീ
 കാമിച്ചിടം പൂങ്കുടിലൊന്നു കണ്ടാർ. 19

ആ മുക്കുവപ്പാഴ്ക്കുടിയിൽക്കുടപ്പാൻ
 വൈമുഖ്യമോ?—ജാതികൃതപ്രമാദം!
 കൈവത്തകണ്ഠോദരകന്ദരത്തിൽ
 ജാതൻ ജഗദ്ദേശികമാഗ്ദശി! 20

‘ആചാര, മാ.ചാർയ്യരുച്ചതെ...;നു -
 മാപാദപൃഥ്വാദരണീയമേവം,
 കരുത്തഴുന്നാക്കരുവിങ്കൽ വാഞ്ഞൊ -
 രാദിഗ്ഗമേ! നിൻ നിഴൽ നീണ്ടനിൽപ്പു!! 21

പരം പരാജയം പരമപ്രയാണ -
 പരേ, പുരസ്സിതിലകായമാനേ,

അനിവൃതങ്ങുന;ണി വെൺകുതിർച്ചം -
 തേക്കൂട്ടെ നീണാളിരുളാണ്ട വാനം! 22

ആക്കുപ്പമാടം, മടവാർത്തിടമ്പു
 കടക്കവേ ഞെട്ടിയ മട്ടു, മുകു;
 ചാണയ്ക്കിടത്തോരു മണിപ്രകാശം -
 മകത്തണിച്ചാണകമോടണഞ്ഞു. 23

“എങ്ങാണു നിൻ മുക്കവൻ!” എന്നു ലോലാ -
 വാംഗങ്ങൾ വായിച്ചു നാലുവാടും,
 ആകസ്മികാഭ്രാഗത ചെങ്കു ചോട്ടം
 മത്സ്യത്തുടിപ്പേകി മനക്കയത്തിൽ. 24

വിനീത വിസ്താരിവിലോചനത്താ -
 ലംഗം നിരീക്ഷിച്ചു നിന്നിമേഷം,
 ‘ആരിൻകരപ്പോയടിയന്റെ മുക്കോ’ -
 നെന്നോതിനാൾ, ഗദ്ഗദസനകുണി! 25

ഹോ! മാപ്പിളക്കയുറൊരുത്തവെത്തി -
 യില്ലത്തു; വേടിച്ചിവൾ പാഞ്ഞിടമ്പോൾ,
 കൂടെക്കുതിച്ചോടി; മറിഞ്ഞുവീണാൻ
 കിണാറിൽ ആരുണ്ടു കരയ്ക്കു കോറാൻ? 26

മഹഷിമാർ ഭൂവിതിൽ മാറാലക്കും
 പ്രാണപ്രദാനം പ്രഥിതവ്രതം താൻ!
 ആ നിഷ്കരൻ, ദൈവമിതം നശിപ്പു!
 നാം കൈകൾ നിട്ടാം, നവനീതചിത്തേ! 27

‘ഇല്ലത്തു വല്ലത്തിലെഴുന്ന നെല്ലു-
 കോരിക്കടുംകൈയൊടു കൊള്ള ചെങ്ങോ?’
 എന്നല്ല നല്ലാക്കു മനസ്സിൽ!—നാഥ-
 നന്നാമയാശംസകൾ മാത്രമത്രേ!

28

നിഷ്പന്നനേത്രം, നിശിതം നിശിഥം
 നയിച്ചു ദാശാലയ വെണ്ണിലാവു;
 പൂങ്കോഴി കൂകീ! പുലർവായു വീരീ;
 ശ്രവിച്ചിതാരാലൊരു ശംഖനാദം.

29

കണ്ണീരൊലിപ്പാടുകൾ, പാടലാഭ-
 മഞ്ജം മണിപ്പൂക്കവിളിൽത്തെളിഞ്ഞു!
 കൃതജ്ഞതാപൂജനമോടു നേരേ
 നേദിപ്പൂദേവാലയമാനു ദേവി.

30

ഗുൽനാര

അഥവാ

കാരാഗൃഹത്തിൽ വെച്ചു. *

(ഭക്തി)

ആരിതു? നില്ക്കൂ, നില്ക്കൂ, നിർഭരമലീമസേ!
നാരി, നിൻ വീപ്പിൻകാ തുറക്കും കറുപ്പിക്കും!
കാക്കോളം കടുക്കോളം നിങ്കരറക്കുമ്പിൽ തുളി-
ച്ചാകവെപ്പാഴാക്കിയിപ്പാരിലെ നിലിവശ്ശി.

* കാരാഗൃഹത്തിൽ മൂന്നു പത്നികളിലും വെച്ച് അതിശ്രേയം ഗുൽനാരയിലായിരുന്നു. നെരമ്പുള്ളുസമ്പന്നനായ ഗുൽനാരയുടെ കൈയിൽ ഒരു മരപ്പാമ്പായിരുന്നു ആ പശുവത്തി. യോഗപുര രാജാവായ തശോവരനും മനോഹരിയും, പത്നി അരുന്ധതിയെ ബന്ധനസ്ഥയാക്കുവാൻ ആ കുറിനടുത്തേക്കു പശുവത്തിയെ പ്രേരിപ്പിച്ചുതു്. മുഗൾ പട്ടാളത്തൊഴുപ്പുതൊഴുത്തും പരാജയപ്പെട്ടതി; അതു ഗുൽനാരയ്ക്കു പണ്ടിയില്ല. അന്നുതന്നെ രാണി അരുന്ധതിരാജസിംഹന്റെ സാഹായത്തോടുകൂടി അരാവലിമലയുടെ അടിവാരത്തുവെച്ചുകൂടിയും മുഗൾസൈന്യത്തെ തോല്പിച്ചു. കൂട്ടത്തിലുണ്ടായിരുന്ന ഗുൽനാരയെ ബന്ധനസ്ഥയാക്കി സേനാധിപതി ദുർഗ്ഗഭാസൻറാണിയുടെ മുമ്പാകെ കൊണ്ടുവന്നപ്പോൾ ആ മനസ്സിനിമാപ്പുകൊടുത്ത് അവളെ പശുവത്തിയുടെ അരികിലേയ്ക്കു തിരികെ അയച്ചു. ദുർഗ്ഗഭാസൻ വിപുലവിജയം പ്രിയമർന്നതുമായിരുന്നു. ഗുൽനാരയ്ക്കു അദ്ദേഹത്തിന്റെ നേരെ അനുരാഗം അങ്കുരിച്ചു. തന്റെനീ മാർദ്ദിയാഷ്വസിപ്പിക്കുവെന്നും സന്ധ്യയിപ്പാൻ ദുർഗ്ഗഭാസനെ ഉപായേന കാരാഗൃഹത്തിലിട്ടുവെച്ചു.

സമുദ്രസൈന്യാധിപനായ ലിളിയാർഖാൻ ഒരു മഹാമനസ്സുനായിരുന്നു. ദുർഗ്ഗഭാസന്റെ ഗുണവിശിഷ്ടത കണ്ടിട്ട്, അദ്ദേഹം ഭവ

സാമ്രാജ്യച്ചെങ്കോലും നീചേല്ക്കുണ്ണിനുമുമ്പിൽ
സാരസത്തണ്ടായ് നിന്റെ നിശ്ചിതസവാതോട് ധൃതം
ഗുൽനാരെ, മനോഹരകാശ്മീരഖണ്ഡത്തിങ്കൽ—
നിന്നല്ലീ പിറന്ന നീ കൺകൊളയസി?

ഭാരതരാമത്തിങ്കൽ, ചന്ദനവനഭൂമിയിൽ
ഭാമിനി, വിഷവൃക്ഷമായല്ലോ ഭവിച്ചു നീ!
നിഷ്ക, നീയിതാ, നാശപഥത്തിൽ പതിക്കുവാൻ
നികഴൽ തിടുങ്ങുന്ത! ദുഷ്ടാരദൈവാനീതേ!

പട്ടുടയാട രത്നരാജിയാൽ വിരാജിതം—
പച്ചപ്പൽപുതപ്പിട്ട പൊട്ടപ്പാഴ്ക്കിണറാം നീ.
കണ്ടിതു കാരാഗാരകന്ദമഹപ്പൻ സൂക്ഷം—
കണ്ണീരവേന്ദ്രൻ തന്നെത്തേയാത്ത തേജസ്സോടും.

ഋജുപായതാംഗൻ — സ്ഫുരന്തരീചിച്ഛുരിതാസ്യൻ
ഉജ്ജ്വലം നിജചിത്തമദ്ധ്യത്തിൽ ചിത്രീകൃതൻ *
നിദ്രാമുദ്രിതനേത്രം ശയിപ്പൂ ദുഷ്ടാദാസൻ;
നിർദ്വയനിയതി തന്നുടവാൾക്കുണായിത!

നേത്രമുത്ഫുല്ലമായി, തൻഗന്ത്രമുത്പുളകമായ്,
ക്ഷാത്രകാന്തിതൻ കണ്ണിൽ കർപ്പൂരധാരകോരി!

ഔദ്യമി ചതുരകളെസ്സമീപാൻ ഉച്ച ഖണ്ഡനവിമോചനം നരകനം.
നിർത്തം ചക്രവർത്തിയെ മെസ്സുച്ചമഗമവൃത്തം സവിസ്തരം അറിയി
കുകയും, നാളെ മരം ദുഷ്ടാദാസനേയും ദിവിചാർഖാനേയും അഭിന
വിച്ച മാപ്പു കൊടുക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. മഹസ്വയം പരസ്വയമായി. ഗുൽ
നാരയുടെ ശക്തി ക്രമേണ ചർമ്മീണാൻമുഖമായിത്തീർന്നു; അവൾ
അത്രമധത്രു ചെയ്യും.

* കണ്ണീരമാണു ഗുൽനാരയുടെ ജന്മദേശം.

നിന്നിമേഷയായ് നിന്നു! - കമ്പിതകരത്തോടും
മുനിട്ടു ചെന്നു തോളിൽ തട്ടിനാൾ മുശുമനം.

സിംഹസംഹനനൻ കണ്മിഴിച്ചു! - ശിരീഷാംഗി
ഹാ! ഹസനൂഖി മുഖിൽ - വാരോളി തുളുവുവോൾ!
ഇന്നൊരുകിനാവി, വൾ മൂന്നും തന്നികടത്തിൽ
ബന്ദിയായ് നിന്നോളവരോധനാഥ താൻ - ചിത്രം!

പ്രഥമം രസം നട്ടിച്ചതിമോഹനം മനോ -
മഥനം ചെയ്തനേവം മുതിന്നാൾ മദാലസ.
“ഞാണതന്നഭിമുഖദർശനം തൊട്ടു
മംഗലാകൃതേ, മമ ധ്യാനായമാനം മനഃ;

മാനവും മഹത്വവുമുത്തൻ പരിഷ്കാഗ -
ധ്യാനനിർല്പിന ഹോമിച്ചെത്തിനേൻ വ്യവത്രവം.”
“ചേരുമോ? സാമ്യമേമി, നീചാശാപരിപ്ലുത -
ചേതസ്സോടേവം പരപുരുഷസമാഗമം?

എഞ്ചിത്തക്ഷേത്രത്തികലഞ്ചിതമണിദീപം
കാഞ്ചനകുതിർ വീശിക്കത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കവേ,
വല്ലഭാരു നിഴൽപോലുമായതിൽ പ്രവേശാഹ് -
മല്ലല്ലോ; ദിസ്സാഹസലാലസേ! ശാന്തം പാപം!!

അന്യസ്ത്രീ ജനയിത്രീസോദരിമാർക്കു തുല്യം
ധന്യമിദ്ധമുബോധം വളത്തി തപോധനൻ;
അതിൽനിന്നുണ്ടുപോലും വൃതിയാനമൊ? വാളി -
ന്നലകെൻ തലസ്തുമേലുലഞ്ഞാൽ നെഞ്ഞാടുമൊ?”

പുഞ്ചലി, പരാഗ്നാസംഗപകിലനെന്നോ
 നിശ്ചയിച്ചതു ദർശാദാസനെ, ദുഃഖംഷ്ണനെ?
 ചടുലാപാഗപാതം സൂരചോദിതേ, ശുദ്ധ -
 ചരിതച്ചടുപ്പത്തോറിതാ, പ്രതിഫതം!

ചടുനീക്കുണങ്ങളും നെടുനിശ്ചാസകാരം
 വിടു നീ മുത് പിണ്ഡമോ—ശീണ്ണപണ്ണമോ ധർമ്മം?
 വായുവിൻ ശരീരത്തിൽ വാഹവീതുംപോലെസ്സുടു -
 വ്യാരമാനമവൃത്തി നിഭൃതം മോഘീകൃതം!

സാവിത്രിവൈദേഹിമാർഷത്തമസവിത്രിയാം
 പാവിതക്ഷിതിയിതിൽ ശപസിപ്ത പാവിഷ്ടേ, നീ
 പാംസുലേ, മുട്ടുകുത്തി നിവ്വികാരന്റെ മുമ്പിൽ
 പഴയായ് പൂങ്കവിടുള്ളമ്പിൽ തുക്കേണ്ട തുമുത്തുകൾ;

തിരുവള്ളാവിൻ നേരേ നിൻതളിരിളംകൈകൾ
 തിരികൂള! പശ്ചാത്താപബാഷ്പോപഹാരം നൾകി.

സാമസം നിശിതാത്മനൈരാശ്വപരാഭവ -
 നിഫതം വ്യാകുഞ്ചിതഭൂലതം ഭയംകുരി -

വേപഥുമതിയായി വേൽക്കണ്ണിൻകടയിൽ ചെ -
 ന്തീ പറന്നീടുമാറു തിക്ഷ്ണമൊയൊന്നു നോക്കി.
 വൽഗുവാദിനിയാൾ, തൻ പ്രാത്ഥനാവ്യാപാരങ്ങൾ
 വന്യരോദനമായ്ക്കൊക്കേവേ, പിൻവാങ്ങിനാൾ.

പാവനകുടീരത്തിന്നേകപൈതൃകമേതാ -
ബീഭാവശുദ്ധിയെ മണിമാളിക ഭംഗിക്കുന്നോ?

വ്യക്തിയൊന്നൊരു രസ്യമാഗ്നിപുഷ്പം
വ്യക്തമായ്കണ്ടും കേട്ടും നിന്നിരുന്നതു ഗുഹം.
ആ വ്യക്തിചാരത്തെത്തിയഭിവാദനമോതി -
യവ്യാജപ്രസന്നാസ്ത്രപ്രഭയെ ചൂഴ്ന്നു വീശി.

“താവകഗുണകീർത്തനം ഞാൻ ഭാഗ്യവർദ്ധന”
മേ വന്ദ്യ ദുർഗ്ഗാദാസ!”യെന്നുദീർഘംചെയ്തു.
ധീരോദാരനും—ദുർഗ്ഗാദാസനും,—നാൾകീ; കാരാ -
ഗാരമോചനമോടു വാജിയും സേനാപതി.

കൗരംഗസീബേ! സഹസ്രാധികമിനിക്കു തൻ -
മാറിടം വിളന്തേകീ പിതൃതപ്തം നിണം!
അലപോലരാവലി മലതന്നടിവാര -
ത്തിദാരണമാർഗ്ഗം നീയൊഴുകിച്ച!

ആയുർവിരത്നത്തിന്റെ സജീവാകാരത്തേയും
നായുപേക്ഷയാൽ നാശോന്മുഖ! നീ ബന്ധിയാക്കി!
ആഭൃന്തരോഷാവിനാലാസേതു ഹിമാചല -
മാകവേപ്പുകച്ചു പൊള്ളിച്ചതിച്ചെന്തിപ്പൊരി.

നമ്മുടെ സ്വാതന്ത്ര്യം.

(മർക്കനമഞ്ജരി)

പൊള്ളിയാലും തിയ്യ പൊന്നെന്നു പോയ്പ്പൂണ്ടു-
കൊള്ളുവാൻ പിഞ്ചുകിടാങ്ങുളോ നാം?
തിയ്യൻ ചവിട്ടോടു താണുകിടക്കവേ,
കൈയൊന്നു നീട്ടിക്കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല;

‘തമ്പ്രാക്കൾ’ തൻ തല്ലുകൊണ്ടു പുലയന്നു
തന്നെയിൽപ്പുണ്ണമുണങ്ങിട്ടില്ല.
വഴ്ത്തിയസ്സദ്ധിയാകെ വിഴുങ്ങിയോ
സ്വർത്തിയസ്സേഹസുധാകരനെ?

സൌഭാഗ്യമത്ര, സമതപധ്വാനങ്ങളാൽ
ശോഭനസ്വാതന്ത്ര്യസ്വർല്ലക്ഷ്മിയെ
പ്രതൃക്കുമായ്ക്കുണ്ടു നിർവൃതി നേടിടാം,
ജാതിപ്പിശാചി പൂച്ചു പാരിൽ.

തങ്ങളിൽത്തല്ലിത്തല തകർത്തിടുമാ-
റിങ്ങശസ്ത്രപ്പോരിന്നാരാവങ്ങൾ
സഹ്യാദ്രിസാനുവിൽച്ചീറവേ, പശ്ചിമ-
സാഗരവീചിയിലാഞ്ഞടിക്കേ,
കാതടച്ചീടുന്ന കോലാഹലത്തിലോ
സ്വാതന്ത്ര്യമന്ത്രസ്വരങ്ങൾ കേൾപ്പൂ?

അന്തഃമുദ്രാഗ്നി പുകഞ്ഞ പുകയല്ലോ
ഹന്ത! ഹിമാലയം വിട്ടുപൊങ്ങി
പാശ്ചാത്യലോകാനുകമ്പാ വിലോചനം
പാടേ മറച്ചതു നൂറ്റാണ്ടോളം!

കോൾകൊണ്ടു ചീരിമറിയുന്ന കായലിൽ
പോകൊല്ല! ചാകൊല്ല! സാമ്പ്രാതികർ

സ്വാതന്ത്ര്യനൗകയ്ക്കു സഞ്ചാരയോഗ്യമീ -
പ്രാഥമ്യേനം? ശാന്തിപ്പടപ്പേ പരമ!

ജാതിയിടിത്തിച്ചിൽ ഹിന്ദുമതദൂരം
പാതിയും വെന്തിതാ പാഴായ്പ്പോയി.

അദ്ധ്യാത്മഭീപം കൊള്ളത്തിയൊരൂഴി താൻ;
അദ്ധ്യാപിക, യന്ത്രനാടകരംഭം

എങ്കിലുമിത്രയ്ക്കു നീണ്ടെഴും പാഴിരുൾ -
പങ്കിലമായുള്ള പാരില്ലെങ്ങും!

വേദാന്തം വെണ്മഴുവായി, സൗഭാഗ്യത്തെ
വേദനിപ്പിച്ചാകെ വേരറ്റപ്പാൻ

പാരതന്ത്ര്യത്തിലിപ്പാരിനിരുപ്പ; ഹൃ -
ദ്രാരകമിയുളളൊക്കെത്തു ചെയ്യാം?

ആത്മസ്വാതന്ത്ര്യത്തിൻ സ്വാഭാവിതത്തേളൊരാ -
മായ്ഷിമാരുടെ മാതാവേ, നീ
നീണാളിജാതിജടിലതയിൽ വീണി -
വാണാൽ സ്വാതന്ത്ര്യതാതീരം കാണാ!

നീളേ മനസ്സൽ മറയോനെയും, ദൂരെ -
ച്ചാളയിലാക്കിച്ചെരുമനേയും,

സോദരന്മാരെപ്പിരിച്ചു പലവഴി
ഭേദം പുലർത്തവേ, ജാതിജാഡ്യം

നാളെ സ്വരാജ്യവും സ്വാതന്ത്ര്യലബ്ധിയും
നാടേ, നീ പാഴ്ക്കിനാവല്ലോ കാണുമു!

കണ്ടുകാവിലുമാം മാറ്റത്തിൽ കാൽ നൊത്തും,
ഞൊണ്ടിയും, പിന്നിരിയാതെ മാത്രേ,
ഏതാനുമെങ്ങാനുമെത്തിയോരീ ഞങ്ങൾ
ജാതാശം പ്രാപ്യഭൂ പരാനു നോക്കാം.

സ്വാമി സത്യവ്രതൻ.

അദ്വൈതപുഷ്പത്തിനകത്തിരുന്നു
പൂന്തേൻ നുകന്നോരളിയെങ്ങു പോയി?
പുണ്യോകിലം പാടി മറഞ്ഞു—പാടേ
ധാരാമുഖം നിന്റെ നിലച്ചു!—തൂമ്പം.

അദൃച്ഛതേജോവിഭവത്തിൽ നിന്നു
കുത്തിച്ചു നിന്തീടിന നൈവിളക്കേ,
ഓ! ജാതിജന്മം ജടിലാസകാരം
നീക്കുന്ന നിൻ ദീപ്തിയുമസ്തമിച്ചു.

പാന്നിരിക്കും പതിനെട്ടു ലക്ഷം
നാക്കുമൊപ്പം നവജീവനേകാൻ
പശ്ചാത്താപമക്ഷയകാന്തി ശക്തി
നിറച്ചവെച്ചിടീന കണ്ഠകാണ്ഡം.

അദമ്യമായാത്ര പുളച്ചു ജാതി-
രക്ഷസ്സൊടൊരയ്ക്കുടരാടുവാനും,
അധഃകൃതനാരെയൊരായിരത്തിൽ
പുരം പിടിച്ചുകൊടു പൊക്കുവാനും

കരുതുകാണും കരദണ്ഡയുഗം
വിരിഞ്ഞ മാഞ്ഞു, സുധീരദൃഷ്ടി
അമാനുഷാകാരമിതെങ്ങു മാഞ്ഞു?
മായില്ല, ചിത്രീകൃതമെന്നസ്സിൽ.

സത്യവ്രതസ്വാമികളേ, ഭവാന്റെ
ഭസ്മാവശേഷങ്ങളിൽ നിന്നു വേഗം

ആവിർഭവിച്ചു! നവകാന്തിയേന്തി-
സംഘത്തിനാരുണ്ടു ശരണുനന്യൻ?

ആചാര്യസന്ദേശപതാകയേന്തി-
യിന്ത്യാമഹികുപ്പറവും മഹാമം
വീശാനിരുന്ന മണമീറിവേകാ-
നന്ദപ്രഭാവൻ—സമുദായജീവൻ.

സ്നേഹപ്രവാഹം പ്രബലീഭവിച്ചു-
ലിടിഞ്ഞതിൽജ്ജാതായലിഞ്ഞു ചേരും
ഇത്തത്ത്വപരതത്തിനു ധർമ്മധീര,
ശാസ്ത്രോപപാദനം താവകജീവകാലം.

പ്രേമം മധുജീമധുരം, ക്രമേണ
പീയൂഷമായ് മാറി ഭവനനസ്സിൽ;
അമർത്ത്യനാ, തീശനമാകുമങ്ങു-
ന്ന, തികൽ മോദിപ്പവർ മാദുശന്മാർ.

ആ സച്ചരിത്രന്റെ, യകന്മഷന്റെ-
യാജീവ, മുൽകൃഷ്ട വിചിന്ത പാകി
അനേകസത്യവ്രതരസ്രവിപ്പാ-
നിബ്ഭൂവിനൈസ്സംപ്രതി സജ്ജമാക്കി.

സ്നേഹോജ്ജ്വലം വൈദ്യുതകണ്ഠനാദം
വിശ്രാന്തികൊള്ളുന്ന കുടീരമേ, നീ
ഉച്ചൈസ്സരം വാഗ്മിതയാലുണർത്തും
യുഗേ യുഗേ ഹാ! യുവലോകചിത്തം.

നിഗൂഢകുടീരം.

(കേക)

I

സന്നതസദനമേ! സാഭിമാനമായ്ത്തീരൂ!
നിന്നന്തർഗതൊരു നിമ്ബലമണിയിതാ
ഗ്രാമികബാല! നിന്റെ ഭാവിഗർഭത്തിൽ ഭൂയോ
ഭൂമിപഞ്ചമതിഭൂതികൾ കിടക്കുന്നു.
ഐശ്വര്യം പെരുന്തപ്പത്തിൻ പശ്ചാത്തലമാണോ!
വിശ്വമേ, ഗർഭനം നീ—ദൈവദേയമോ സ്വർഗ്ഗം
പ്രതിഭഞ്ജനോ? പലപ്പോഴുമിങ്ങലൃഹിത—
സ്ഥിതിയിൽക്കുതിർവിശ്വാസകാതെ പോകാം പാഴിൽ
തത്പചിന്തയിലേങ്ങോ തിരിഞ്ഞു? തുടരട്ടെ—
തത്പരം—ഗ്രാമീണനാമർക്കുൻ യുവാവായി!
ഗുണധോരണി കേട്ടു സുൽത്താനത്തരുന്നിൽ
പ്രണയം ജനിക്കയാലുന്നതോദ്യോഗമേകി
പെരുരാധികാരസ്ഥനിൽ രാജസഭ്യർക്കു, ലോകം
രൗരവപ്രായമാർക്കു മന്ത്രിയാങ്കുരം പൊങ്ങി.
സ്വാതന്ത്ര്യമന്ത്രിയായും സപ്രസവങ്ങൾ; രണ്ടും
പാത്തലം ദുഷിപ്പിച്ചു ധൂർത്തടിക്കുട്ടെ! പാടേ.
മുല്ലമാമലിരാമപുഷ്പത്തിൽ പൂഴ്ക്കത്തു
വല്ലമട്ടിലും ചേപ്പാൻ സാഹസം ചെയ്തു മുർഖൻ.
മണമോ മരണമോ സ്വായത്തമാക്കാനല്ല;
ഗുണത്തെപ്പാഴാക്കാനാണിപ്പണി, പാപം! പാപം!!

കാപട്ടക്കുറ പൂണ്ട കശുല, കാളായസ -
 രൂപത്തിൽത്തീർന്നിന്നെപ്പാരമ്പുച്ചിട്ടോ പിന്നെ!
 നിന്നുടെ കരൾക്കുമ്പിൽത്തുളുമ്പും കാകോളത്താൽ -
 തന്നെയൊ തവ നാശം; ഇന്നല്ലെന്നാകിൽ നാളെ
 നരനാമത്തിനർന്നല്ല നിഷ്കര! ശീഷം
 നരയാൽ മൂടിയാലും നിന്മനമിരുത്തന്നെ!
 കൊഴുത്തു നീണ്ടീടിന നിന്റെ കൈരണ്ടും കൊള്ളും -
 മഴക്കേരിട്ടമാവൃന്തകഴൽ തലോടുവാൻ.
 വിടരേണ്ടതു വിടന്നെമ്പാടും പരിമളം
 വിപുലം വീശും; നീയ്യോ ചേർക്കുണ്ടിൽച്ചെന്നുവീഴും.
 കണ്ണടച്ചല്ലനേരമാത്മശോധനം ചെയ്യ!
 വിണ്ണണിവെളിച്ചം കാർമായാൽകാണുന്നുണ്ടോ?
 വിശ്വശിപിതന്മതം വിജയിക്കുന്നു; സുൽത്താൻ
 വിസ്തൃതമുപജാപവലയിൽക്കടുങ്ങില.
 മുറുക്കിപ്പിരിച്ചൊരാ സൂത്രത്തിൻ ശൈലിലുത്താൽ
 പൊറുക്കാരോഹചിന്ത പടന്നു പലപാടും
 നിസ്സീമസപാമിഭക്തി നിഴലാടീടുന്നതു
 നിപ്യാജം കണ്ടു സുൽത്താൻ, —നിമ്മേഘമിടിനാദം!

II.

ഭാരതചരിത്രത്തിൻ ഭാസുരായുധത്തിൽ, ചെ-
 ബോരപ്പാടേല്പിക്കുവാൻ ജീവിതമുഴിഞ്ഞിട്ടോൻ,
 മതവിദ്വേഷി—ദേവബിംബത്താൽ മസ്ജിത്തിന്റെ
 മതിൽകെട്ടുവാനായി നിഷ്കരം കല്പിച്ചവൻ;
 മഹമ്മദ്ഗസ്സിയോണത്തിഷ്ടമാനാമി -
 മഹനീയാശയന്റെ പുരസ്കൃതാവാരം പുമാൻ.

വിദ്വേഷം മേലാർക്കുതൻ വിധേയന്മാരിൽ ചേർപ്പാൻ
 വിദ്യയെന്തൊക്കെ രസ്രോപാധികളെടുപ്പിലാ?
 അർക്കുലന്മാരായാർ ബിംബരായനചെയ്തു
 പാഴ്ക്കുടിലൊന്നിലെന്നു പാത്തി പരിവാദം
 എങ്ങു താൻസത്യമെങ്ങു ലോകോപരി? മിഥ്യാവാദം
 മെത്രനാർ രജതാഭം മഷിരൂപിതമാക്കും?
 ധർമ്മധീരതപരിപൂതജീവിതയാത്രാ-
 വർത്താവിൽക്കൊടുവിളക്കായൊളി വീശീടവേ,
 കൊണ്ടിടാം പൗരോഭാഗ്രുപരന്മാരിടയ്ക്കിടെ-
 ക്കണ്ടകമെന്നാകിലുമതുക്കണ്ടകലാതെ,
 കാലിണയിടരാതെ, മുന്നോട്ടുതന്നേ പോകാം
 കാണാമേ സ്ഥിരോദയം; കാതരനപജയം!
 ശാഡപലസ്ഥലി കണ്ണും കരളും കളുപ്പിക്കും;
 ശാരദക്കുളർതികൾ കർപ്പരക്ഷേപവിടും;
 എന്നൊച്ചല്ലീ മഹാദർശനാർ സഹായം
 പിന്നിട്ടു വേനൽച്ചുടുവെയിലും സഹിക്കുന്നു!
 വിഗ്രഹവിഭേദകൻ സ്വാമിയിസ്സചരിത്രൻ-
 തൻഗുഹമാകസ്മികമായൊന്നു സന്ദർശിച്ചു
 തത്സൗധസവിധത്തിൽ സന്നതജീവിതത്തിൻ
 നൽസൗമ്യസൗന്ദര്യശ്രീ നടനാലയംപോലെ
 കണ്ടിതു നിഗൂഢമാം കുടീരം; ഘസ്തി കോപം-
 കൊണ്ടിതു; തുറന്നൊന്നു കാട്ടുവാനാജ്ഞാപിച്ചു
 ഉത്സുകനയനങ്ങളോടിന്റെ, യൊരുകോണിൽ
 കുത്സിതമൊരു കീറക്കുപ്പായം കൈക്കോട്ടും ഹാ!

വിസ്മയിതനായിത്തീർന്നു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു:
 സന്ധ്യയിൽ 'മെല്ലെക്കൊണ്ട്' സന്ധ്യയിൽ നോക്കിത്തീർത്തു.
 "ഗുരുത്തിൽ കറുത്തതും ഗ്രാസത്തിൽ പെടാത്തതും -
 പൂർണ്ണകർമ്മമായിത്തീർന്നു. അത് സമീപിച്ചു.
 ഇത് അനിയമമായിത്തീർന്നു; കൈകൾക്കും കൈയിൽത്തീർന്നു -
 ചിട്ടമേ നിയമമേ പൂർണ്ണമായിത്തീർന്നു!"
 ഉയർന്നു താഴുന്നോരെയുദ്യോഗസ്ഥൻ നൽകി
 സുയശസ്സേതും സർവ്വപരിഷ്കാരം സ്ഥാനം സുൽത്താൻ.
 വിനയം - വിവേകത്തിൻ പൂർണ്ണതയ്ക്കു, അതിന്മേൽ -
 യനപ്രകാരമേ അറിഞ്ഞു നീണ്ടു നിർവ്വതിക്കൊള്ളാം.
 പീരങ്കിപ്രകാരത്തിലും, വാളിളക്കത്തിലും, ദു -
 വാരമാമഹാകാരമർത്ഥരവം കേൾപ്പൂ!
 അവലേഖനം! നിന്റെ തലയെത്തട്ടിത്താഴ്ത്താം -
 തവനീതലമുണ്ടോ ശാന്തസുന്ദരമാവൂ!

വീരാംഗന.

(കാകൂടി)

‘മേവാര’ലക്ഷ്മി മഹാരഥന്മാരുടെ
പോർവാളുലച്ചലിൻ പൊന്തയലാടവേ,
വീരാംഗനാപദാനങ്ങളാം ഗീതിക -
ജാരാൽ മുഴക്കി‘യരാവലി’ മാരുതൻ.

ചോരവരണ്ടുള്ള ഭാരതനാഡിയിൽ
സ്മാരചൈതന്യപ്രസരം നടംവിധം
ദേശഭിമാനനിറവെൺകുതിർ പൊഴി -
ച്ചാശാമുഖങ്ങളെ ദ്രീപ്തമാക്കിച്ഛു വം
വിശേഷാത്തരം വിയന്മാറ്റേ വിളങ്ങുന്നു
വിശുത“സംഗ്രാമസിംഹ” തേജോഭരം.

മാറ്റലർ മാനസ്സന്ദനം പോലവേ
കാററിൽ ‘പടപട’ധ്വാനകല്ലോലിതം
പാറിക്കുളിച്ചുള്ള വെന്നിക്കൊടിക്കൂറ
കീറിപ്പൊളിഞ്ഞ പഴംതുണിത്തുണ്ടിലും,
കാലത്തിനുള്ള കരാളമാകും കരം
കോലംപകർത്തിച്ചുകാട്ടുപോലവേ,
തുന്യഭയങ്കരാകാരം കലത്തിന
തുരടുറ്റുങ്ങുതൻ പാഴ്കുല്ലിനുള്ളിലും,
വിസ്മൃതിയാകും വിരിപ്പിന്നടിയിലും,
വിസ്ഫടം വണ്ണപ്രാംശമേതു ചുഴിയുമോ?

ആവശ്യവാക്കുവിതൂലികത്തുമ്പ, മേ!
മേവാരമേ, തവ മേന്മ കുറിച്ചിടും.

കാമുകിത്തൂട്ടമരവലി മാമല
തന്മുകുളിൽത്തലകാട്ടിക്കഴിഞ്ഞുപോയ്;
പട്ടാണിനാഥൻ 'ബഹദൂഷ്' ദുർഗ്ഗം
പെട്ടെന്നണിഞ്ഞിതു മേവാരസീമയിൽ
കൊട്ടാരമൊന്നു കലുങ്ങി; ചലന്നൊരേ -
മട്ടാണിമുറമുറമഹിഷവും
തായേ, തിരുമുഖപ്പഞ്ചിരിപ്പാലൊളി
മായേണ്ടമട്ടിൽ മറയ്ക്കിലും, മാമുകിൽ
സർപ്പാതിശായിയാം സന്തോഷശുഭിതൻ -
ദിവ്യാഭയിലതു മങ്ങി മറഞ്ഞുപോയ്!
വീര്യം മരുത്തിൽ മണം ചേർത്തു, ധർമ്മം -
മായുസ്സുതെയരിഞ്ഞുതളിടുവോർ,
പോരാടി വീരാത്മജനാർ മരിക്കവേ,
ഹാ! രാജ്യരക്ഷയ്ക്കു വീണ്ടുമപ്പിക്കുവാൻ
പോരാതെവന്നു സുതരെന്നു മാക്കിയോർ,
പേരാൻ നമ്മുടെ നാട്ടിലേ നാരിമാർ:
ഭാരതമാതേ, ഭവതിതൻ സ്രീപ്രജ -
ഹാരങ്ങൾ വേദാന്തചിന്തയിൽ നീന്തിയും;
പോരണിച്ചു ധരിച്ചും; സതീധർമ്മം -
പാരമ്യമാനം; തിളങ്ങി തിരുമാറിൽ!
ത്യാഗാഗ്നിയിലാത്മഹോമത്തിലും മീതെ
യാഗമില്ലെന്നു പഠിപ്പിച്ച യോഗിമാർ.
എന്തു മഹിമകളാദർശ്യതക -

ഉത്തരാനവ്യംജസംസ്കാരഗൗരവം.
 വീരജനത്തിൻ വിയപ്പുനീരോ, നിണ-
 ധാരയോ ചേന്നാണഭിവൃദ്ധിവല്ലരി
 പാരം തഴച്ചു തളിപ്പതെങ്ങും, മമ
 ഭാരതോദ്യമിൽ മുന്നണിതന്നെയാം.
 സ്വീയദേശസ്നേഹശക്തി ജഗദ്യുവി-
 യായ സുപ്രേമഗർഭത്തിലെ ഭൂണമാം
 ആയതു പൗരഹിതരാജ്യത്തിൽ നി-
 മ്നായം നിറവതേ സർവ്വസൗഭാഗ്യവും.
 സച്ചരിതത്താൽ സനാതനനാഗ്നീതാൻ
 സംഗ്രാമസിംഹമഹിഷി 'കണ്ണാവതി'
 വീരനാകത്തെ വരിച്ച നാഥനെയും
 ഗൗരവം പാലിച്ചുപോന്ന മനസിനി.
 പാണിയിൽപ്പോർവാളിളകിയും, കാണായി
 റാണിയെപ്പോർച്ചട്ടയേന്തിയു, മന്തികേ.
 ധർമ്മക്ഷാപ്രതമെന്തെന്തു സാഹസ-
 കമ്ം നടത്താൻ കരൾക്കരുത്തേകിടാ?
 വീരപ്പടയാളിവൃന്ദങ്ങൾ റാണിതൻ
 ധീരമുഖമുക്തദൃഷ്ടിപ്രവൃഷ്ടിയാൽ
 പത്തിരട്ടിച്ച പരാക്രമക്കോളല-
 ചെത്തിയിരമ്പും മലയാറുകൾപോലെ
 വീയുന്ന വാളുകളെയെന്നൊരമ്പുകൾ
 പായുന്ന തീയുണ്ടകൾക്കെതിരാകുമോ?
 ഘോരനളികാമുഖോദ്യുത ധൂമാളി
 വീരർ നിശ്രേണിയായി വിണ്ണേറ്റുവാൻ

പോരിൽ പരാജയം നിശ്ചയമെന്നോത്തു
 ചാരിത്രമായ കുലധനം കാക്കുവാൻ,
 സ്മേരധീരാനനം രാജ്ഞിയോടൊന്നിച്ചു
 ചൌരാംഗനാജനം പന്തിരണ്ടായിരം
 വീതിമോരുകൾ - വിവാഹൈകസാക്ഷിയിൽ -
 ഭൂതിയാക്കീ സുസുഖാനുഭൂതിക്കുടൽ!
 സൂരൻ മറയാത്ത മന്നിന്റെ ലബ്ധിയോ,
 ഭാരതഭാമിനീ ചാരിത്രശക്തിയോ,
 ഈരണ്ടിലേതിങ്കലിച്ഛയെന്നാകിൽ ഞാൻ
 സൈപരം വരിപ്പേൻ ദ്വിതീയമാം വസ്തുവെ.

— : * : —

എന്റെ മനസ്സേ!

(കേക)

കല്പകതരുവിന്റെ കോമളക്കൊമ്പിൽ പെട്ട-
ന്നല്ലലമലർപ്പ മനസ്സേ, കാട്ടുന്നു നീ
ബാലാർക്കിരണത്തിൽ തൂരിരുൾ കലക്കുന്നു;
നീലാഭനിചോളംപൊന്നിരാളപ്രഭമാക്കും

നാകത്തിൽ നടുക്കു നീ വിചവുക്കുവു; കുളി-
പാകത്തിൽ കല്പദ്രവം; ശോകത്തിലശോകവും.
മുണ്മയപാത്രത്തിൽ വെണ്മയയത്തോറിച്ചെറ.
കണ്മയക്കുവാൻ വല്ലം കൌശലക്കാരൻ നീതാൻ
കാകോളം കടകോളം വീയുഷപാത്രത്തിൽ നീ
കാരുണ്യമീനം തുളിച്ചെന്തൊക്കെ ദീപ്തിപ്പിപ്പൂ?
സങ്കല്പസ്വപ്നം സൃഷ്ടിച്ചായതിൽ സുഖിപ്പൂ; നി-
ശ്ശങ്കമെങ്കിലുമാശു തട്ടി നീ തകർന്നു.

സാഹിതീസൗധത്തിന്റെ താഴികക്കടമേറി
മോഹിച്ചപോലെസ്സെപരവിശ്രമം തേടീടാം നീ
കാലിടച്ചയോടപ്പോളഗാധക്കുണ്ടിൽ വിണ
മാലിയന്നീടാം—നിന്റെ മണ്ഡുകപ്പതം കേമം!
വാനീരകഞ്ചത്തിലുമാ നീലമഞ്ചത്തിലും
വാനരപ്പെരുമാളേ, വായുവേഗം നീ ചാട!
അന്തിപ്പുന്തികളെന്നല്ലാ നാകലോകം കൂടി
നിന്തിരിപ്പൊന്നാൽ കരിക്കുതായം; ചുലയായം;
ഭ്രേയത,ഹ്രസ്വ,സാന്ദ്ര,മുദ്രമാനസാദർശ്യം—
ഛായാജീവരിവൃതം മാനവപരിസരം

കിഞ്ചിദനിഷിതമാം കിഞ്ചൽകമഞ്ജുസ്മേര-
കാഞ്ചനമലരിൽ നീ ചഞ്ചരികമായ് ചെൽകേ
ബന്ധനം ഭേദിച്ചുള്ള ബന്ധുരപരിമള-
മെന്തയോ, മന്ദം മന്ദം നിന്നോട് മന്ത്രിച്ചതും?

നിർജ്ജിതേന്ദ്രിയരേയ്യം ജർത്ഥരിതന്മാരേയ്യം
സജ്ജരന്മാരാക്കുന്നതേതു ശാശ്വതശക്തി,
കാതോളം നീണ്ട കണ്ണിൻമുനയിൽ കടുകോള-
മേതൊരു കരുത്തത്രേ ചേൻ ദിഗ്ജയം ചെയ്വൂ!
ആയതിൻ ജന്മഭൂവേ, ജയിക്കൂ! നിത്യം നിന-
ക്കായത്തമെല്ലാമയസ്സൊന്തമേ! കായം തുളും!

വിചിത്രവും വിദ്യുല്പതികാസഫസ്യവും
വിസ്മയാവഹവൃത്ത! നിന്നിൽ വിസ്ഫുരിക്കുന്നു.
'നാഴിപ്പാൽകൊണ്ടു നാടു കല്യാണ'മാക്കുംപോലെ-
പ്പാഴിൽ നിൻ പുച്ഛാഗ്രത്തിലുള്ളതെല്ലൊളിയാലെ,
മന്നിടം മയക്കിടാമെന്നാകാം മഹാമോഹം
നന്നിതു നിന്നുദ്യോഗമെന്നുവെദ്യോതമേ!

കാർമ്മ കലപന വിസ്മൃതവിഹാസസ്സിൽ
വാർമഴവില്ലു വിശിക്കാണമേ ഹൃദന്തമേ!
പാതന്ദ്രം നിജായസ്സാം നിർമ്മലമാല്യത്തിലെ-
പ്പാർദ്വ്യം പൂവോരോന്നും വാട്ടിയ വരിഷ്ഠന്മാർ
പൊരാണികന്മാർ, പുണ്യശ്ലോകന്മാർ തൽവിഭൂതി-
യാമാഞ്ഞുനോക്കൂ! കെടാത്തീപ്പെറ്റി കിടപ്പുണ്ടാം.
കൊളുത്തിക്കൊരാക നിന്റെ കൊച്ചുകൈവിളക്കുണ്ടു;
വെളിച്ചം വീശാമതു വല്ല കൂരിരുളിലും.

ഒരു വിശ്രമം *

(കേക)

നേരിയൊരിൽകൂടെ പൂലിപ്പുമാരികൾ
മാരിക്കാർ പുതപ്പിച്ചു; മാച്ചു മാനമല്ലം
പൊൻഞായർപ്പെരുതൽപോലും ഭുഷാലമുഷ്ണാൽ മങ്ങി;
പൊങ്ങിയും താണും കാലചക്രമേ, ചലിപ്പു നീ!

മാരിയോ കോരിച്ചൊരിഞ്ഞീടുന്നു; ചീറും കാരൂ
മാമരമുലയ്ക്കുന്നു; വീട്ടിലൊന്നിവൻ പാറി.

ഒട്ടിയ കവലോടും; നട്ട കണ്ണുകളോടും—

പട്ടിണിമുത്തിപോലെ മുത്തിയൊന്നെത്തിനോക്കി.

നിസ്സപത തട്ടിത്താഴ്ന്നെങ്കിലും, താമണ്ണത്തിൻ—

ഭാസപരനിസർഗ്ഗഭ നിഴലാടവോരം മകൾ.

തുണ്ടുതുണ്ടായിത്തുണിക്കുട്ടിയ കീറത്തുണി—

യുണ്ടു നല്ലാരിൽ നവയൗവനായവനിക!

ഭാസ്സരകിരണങ്ങളേല്ക്കുത്ത ഭാസപത്മ—

ഭാരമേന്തിടും വൃദ്ധവല്ലിയൊന്നല്ല നാട്ടിൽ!

പുറംതിണ്ണയിലൊരു പുൽപ്പായ നൽകീടിനാൾ,

ധീര പൂണ്ടോരു കൈയാൽ വിസ്സദാദരം വൃദ്ധ.

തളിർവൊരില രണ്ടു, താരിളംകൈയാൽ നുള്ളി—

ത്തരളാക്ഷിയാളാതിഥേയി, തൻ തായയ്ക്കേകി—

സുലഭം താത്ത്വീകരസമെന്നുള്ളിൽത്തള്ളി—

യലച്ചു; നിസർഗ്ഗാർദ്രമല്ലോ മാദൃശചിത്തം.

ഏതൊരു ചതുർവിധവിഭവം ക്ഷുദ്രേവതാ -
 പ്രീതിയേ ക്ഷണമാത്രം ചേർക്കുവാൻതന്നെ,
 നെഞ്ചൊളി നിറം നിജപട്ടിണിപ്പാടേതിന്റെ
 ചെഞ്ചായപ്പകിട്ടിനാൽ ചെറുവർ മറയ്ക്കുന്നു,
 ആ 'മുറക്കാ'നൊൻ മുഖിൽ വെച്ചു വേപഥ വൃഗം;
 സൗമ്യവൃദ്ധ്യം ഞാനസ്സതീകാരം സ്വീകരിച്ചു;
 അന്നതാനാതിമൃത്തിന്നവ്യാജാകൃതി കണ്ടേ -;
 നിന്നുമുണ്ടെന്റെ ചിത്തഭിത്തിയിലതേ ചിത്രം.
 വാനിടമിരുണ്ടാലും, വാർമഴവില്ലു വീശും;
 വേനലിൽ ചുട്ടവെയിൽ വെണ്ണിലാവായി മാറും.

തനയൻ തള്ളയ്ക്കു, മിത്തനപിക്ഷമേകാധാരം,
 തനതാലയം വിട്ടു ജോലിക്കായ് വിദേശസ്ഥൻ
 അനന്തം വിയപ്പുനിർമുത്തുകുളുപ്പിക്കിലും,
 ധനഭേദത തെല്ലം തെളിയാതയാൾ ദീനം!
 നാൾക്കുനാൾ നൈരാശ്രിതനാളത്തിലേറിയം തൻ -
 പാഴ് കൂടിൽ കിനാവു കണ്ടങ്ങു പാർക്കുവാൻ പാവം!

'നബിതൻ സാഹോദര്യസന്ദേശമെങ്ങോ? ഖുറാൻ
 നട്ടുമാ വെട്ടുസ്നേഹവല്ലിതൻ നാമ്പുമെങ്ങോ?
 ബാപ്പതൻ കാലത്തിവർ ബിബിമാർ; പട്ടാട, പൊൻ -
 കാപ്പണിക്കരങ്ങളാൽ പേർത്തും ചാത്തിയ കൂട്ടർ!

നാലു നാൾ കൃശോദരിതനിക്കും, തായയ്ക്കുമേ
 മാലുറാ ജംരഗ്നിയാറുവാനാകും വസ്തു,
 ഏതൊന്നിൻ സഞ്ചിവാണമഞ്ജുളുശിഞ്ചിതത്താൽ
 കാതൊന്നു കുളുപ്പിപ്പാറുവാതൻ തവ താഴ്മ,
 താർമാതിൻ തങ്കത്തുകാൽ ചാത്തുമച്ചിലമ്പിലെ -

ത്തുമണിയൊന്നു വെച്ചേൻ വൈറിലച്ചെല്ലത്തിൽ ഞാ
സാരമൃസുകമാരായിരനോട്ടത്താൽ തയ്യൽ; (ൻ
നീരണിയനത്താൽ തളിയും നന്ദിയോതി.
കാർമായല്ലം നീങ്ങി; കതിരോൽകാതി കണ്ടു;
ഞാൻ മന്ദം മന്ദം കിഞ്ചിതീകൃതാത്മൻ നടകൊണ്ടു

* * * * *

വണമേ, പ്രണാമം തേ! നീയല്ലോ ജഗത്പ്രാണൻ;
പ്രണയപ്രകുഷ്ണിന്നത്രേ നീ തല താഴ്ത്തു!
കുന്നിന്റെ കൂടത്തിങ്കലെത്തിയാൽ കൂപ്പിടാനും;
കണ്ടിൽ വിഴുകിലാത്തുകൊട്ടാനമാണോ കൈകൾ?
വേനലിൻ വെയിലേറു കാൽ നൊന്തു കണ്ണിക്കുന
ദീനരാം പഥികരെത്തണലിൽപ്പിടിച്ചാക്കൂ!
ആനനം ചുട്ടനെടുവീപ്പിനാൽ വാട്ടി, കൂടും -
കാനലിൽ ചുറ്റുവോക്കു കൂർന്നീച്ചോല കാട്ടു!
തലയിൽ ബാഹരം പേരി വിപ്പുമുട്ടുന്നോക്കൊന്നു
താസാ ചെന്നു താങ്ങുകെ നീട്ടിത്തഴുകണേ!
അസ്ഥാനവ്യയവ്യഗ്രസ്തേഹമൊരിരൊങ്കിലു -
മന്തിപ്പാഴ്ന്നിരിയൊന്നു കൊളുത്താൻ പകന്നാലും!
കുറ്റാഗ്നിപോലും കെടുത്തിടുവാൻ കെൽപ്പു കാണും
ദുഷ്ടാക്കണ്ണിരിനാൽ തണുത്തോരടുപ്പിലും,
തെല്ല തീപ്പുക പൊങ്ങാൻ—തിപ്പൊരി പാറിക്കാണാൻ
വല്ലഭം രണ്ടു കൊള്ളി വിറകെങ്കിലും വെയ്ക്കൂ!
ശുബ്രഭാജനത്തിങ്കൽ ധാന്യങ്ങളുപ്പിച്ച, തിൽ -
ധന്യത സമ്പാദിക്കൂ! ധനി! നീ സമോദര!

തിരികു തിരികു നീ!

(കേക.)

വാഴിൽ നീ! പകുപ്പേറിക്കൊച്ചു പാൽപ്പഴ കൈവി-
ട്ടാഴിതന്മുഖത്തേയ്ക്കോ തുഴഞ്ഞു തോണിക്കാര?

തുവിയപ്പണിത്തുള്ളിയറ്റിലെയലകുളാൽ
പാവിതം!—വീണ്ടുമപ്പുനീറിലോ കലക്കേണ്ട?

കോമനക്കല്ലോലക്കൈ നീട്ടി നിമ്നഗ നിന്റെ
കോമളപ്പുനോണിയെപ്പൽകിയാൽ പോരെന്നുണ്ടോ?

അലച്ചാത്തടിച്ചേരെയലറും തിമിംഗലം—
കുലമാം വാല്യീയാണോ നിൻ തോണിക്കനുഗുണം?

കപ്പലും പൊളിയുന്ന കുറിമ്പാറകളുണ്ടോ—

മപ്പതിക്കടിയിൽ!—ഇസ്സാഫസമെന്തേ തോണീ?

നീലപുഷ്പരത്തികൽപ്പുകുതിർ പൊങ്ങിസ്സരിൽ—

കുലസാലത്തിൽ കിളിക്കൂട്ടങ്ങൾ പാടീടവേ,

വെള്ളിച്ചാറണിയാറിൻ വിരിമാറികൽത്തോണി

തുള്ളിച്ചാടിടുമല്ലോ! തൈത്തെന്നൽ താരാട്ടവേ,

അരമുപ്രകൃതിയാലാകൃഷ്ടാദൃയനായ്

സൈപരം നീ! പരിസരം മുഴക്കും മുളിപ്പാട്ടാൽ!

കോളികുക്കുങ്ങിലു; കൊടുങ്കാറ്റാടിയില്ല;

കൊച്ചു കൈവിളക്കൊന്നാൽ ദീപ്രം നിഞ്ചെരുതോണി!

വൈദ്യതപ്രദീപമോ—യന്ത്രഘോഷാലോകമോ—

വൈജയന്തിയോ? വഞ്ചികീല്പതിൻ ഗതി ശാന്തം!

തിരികു! തിരികു! നീ തിരയിൽ കുടുങ്ങാല്ലേ?

ചരികു! ചേതോഹരമിച്ഛെടുപ്പഴയുടെ.

നമ്മുടെ സഹോദരൻ.

I

(കേക.)

രണ്ടു നൂറാണ്ടായ് കാലം;—പൂർവ്വശൈലത്തിൽനിന്നു
രമ്യതൈജസഗോളമുരുളാൻ തുടങ്ങുന്നു.

തരംഗാവലി തള്ളിപ്പരക്കും തടങ്ങളൊ-
ത്തിരമ്പും നദിമാത്രം മൈത്രിഭാവത്തെപ്പുണ്ടും,
സമഭാവനാനിനാദോന്മുഖമായി നീളെ
വിമലം വിശീടുന്ന നീഞ്ഞന്നൽ നൃത്തംവെച്ചും,
കുടിലോന്നതാ കാൺമു;—കുടുംബക്ലേശഭാരം
കുടികൊള്ളുന്ന ചിന്താജടിലാനന്ദത്തോടും,
പ്രകൃതീശപരിപോലും നിർദ്വയം പ്രഹരിച്ച
വികൃതസുപാന്തത്തോടും, മുറഞ്ഞൊരൊത്തായി,
ഇലഞ്ഞിപ്പോടാശ്രയിച്ചിരിപ്പുണ്ടൊരു യുവാ-
വല ചാത്തിടുമാറിൽ ശുന്യാദൃഷ്ടികളുനി.

മണ്ണിനോടൊരുപോതും മല്ലിട്ടു മടങ്ങാത്ത
മട്ടെഴും കയ്യാൽത്താടി താങ്ങിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു.
പാഴ്ക്കുടിക്കകമിളം പൂംവൈതൽ കരയവേ,
നോക്കുമങ്ങോട്ടെണ്ണുന്നു; നെടുവീർപ്പുകൾ പൊങ്ങും

ബലഹീനരിൽച്ചിലർ ചെലുത്തും ചെങ്കോലിന്റെ
ഫലം:ഇച്ചിന്താതാനൻ ഫൈനവൻ പുലയൻപോൽ!
നിയതിപ്പകകേരിത്തൻ ചെറു പുഞ്ചക്കു ഷി-

പ്രയത്നം പാഴായ്, അച്ഛൻ ചാനികൾ തുണക്കില്ല;
 അങ്ങാടിത്തെരുവിലങ്ങങ്ങാനും പോയ് വല്ലതും
 വാങ്ങാനും പണമില്ല! പണിക്കും തരമില്ല!
 പട്ടണത്തിങ്കൽച്ചെന്നാലാട്ടിപ്പായിക്കുമാന്ത്രിക;
 പട്ടിണികിടക്കയേ നിർവ്വഹിക്കൂ പാവം!
 തന്നുടെ കുടുംബനി മാരണിപ്പതക്കത്തെ -
 ചിനും കണ്ണീരായ് നോക്കി വാധിയെഴുപിക്കയാം.
 രണ്ടാണ്ടു തികയാത്ത കൈക്കുഞ്ഞു കറയുന്നി -
 തുണ്ടാകാതതിനുള്ള ജീവനരസായനം.
 പാവങ്ങൾ തങ്കാൽ കെട്ടി, വായ്മുടിജ്ജാതിഭൂതം
 ജീവരക്തത്തെപ്പോലും കുടിച്ചു കൂത്താടുന്നു!

തക്കരസ്സൾക്കൊണ്ടു കേദാരസ്ഥലിയിങ്കൽ -
 ഞ്ഞെത്ത വിളയിക്കും മന്ത്രിവിന്ദധമന്മാർ!
 ക്ഷേത്രോപജീവിതായ പുലയൻ പാരശ്വധ -
 ക്ഷേത്രത്തിൽ ചിറകറ പക്ഷിപോൽ പതിതനോ?
 വാഗ്ദേവിയാളെത്തിണ്ടിപ്പോകാജ്ഞാൻ വരമ്പിട്ടു
 വാഴണമെന്നോ നിസർഗ്ഗേശ്വരിസേവാദരൻ?
 കാപട്ടക്കു വെള്ളച്ചിരിയാം പൂർവ്വചാൽ
 ഗോപനംചെയ്യാനിവർ ശീലിച്ചില്ലെന്നോ ദോഷം
 കൃസ്തുതൻ തിരുശരമേതിനായൊഴുകിയോ,
 സിദ്ധാത്മനേതിനായ്ത്തൻ സാമ്രാജ്യച്ചെങ്കോൽ തള്ളി?
 ആ ലോകം സ്വാതന്ത്ര്യത്തിന്റെ പിടിയിൽപ്പെട്ടതെന്ന -
 യാമുലം തെരുങ്ങുന്ന - സൗഭാഗ്യം നാമമാത്രം!

ജീവിതമാക്കും ക്ലേശസങ്കലം, അതിന്നു മേ -
 ലീലിയമേല്പിക്കയോ കുടുംബക സഹോദരൻ?

കാരുണ്യം സ്നേഹോജ്ജ്വലമെന്നു താൻ നാനാവണ്ണം
ചേരുന്ന ജനതയിലഭോഗോപം ചെയ്യും.

II

(കാകുളി.)

വാടും മിഴികളാൽ നമ്മുടെ സോദര -
നോടിയൊന്നോളത്തിലാടുന്നതു കണ്ടു
ചിന്തോർമ്മിമാലയിൽ നീന്തിടമായവ -
നെന്തോ നിസർഗ്ഗജപ്രേരണയാൽ ക്ഷണം
കാലപാശം കണക്കോടിയെറ്റാരുണ -
ലീലയാൽ ചുറ്റുന്ന വൻതിരമാലയും
ജാതിരക്ഷസ്സിന്റെ രൂക്ഷാവത്തോടു
പാതിയുമൊത്ത വൻകാറ്റിന്റെ ചീറ്റവും
ഏതും ഗണിക്കാതെടുത്തു ചാടിപ്പര -
മാതൃയോഗ്രികൻ തന്നെ രക്ഷിച്ചിതു
തീരത്തണുത്തു നിശ്ചേഷ്ടമാകും തന
തീരത്തു നിന്നുമെടുത്തു തിരിച്ചുടൻ
കുപ്പമാടത്തിങ്കലെത്തിക്കുടുംബിനി -
യൊപ്പം പരിചയ്ക്കു സാദരം ചെയ്തവേ,
കണ്ണു മിഴിച്ചൊട്ടു ജീവദാതാവിനെ -
യുണ്ണിനന്ദൂരി കുളിക്കെ നോക്കിയിനാൻ.
പാരം കൃതജ്ഞതാശീതമാനോദമ -
നേരം ജടിലമായുളേളാരു ജാതിയിൽ
ആചരിച്ചു ത്രിപുരാരിത്തിരുനൊറി -
ലോചനലാലയെ - ബ്രോധം തെളിഞ്ഞിതേ.

നാട് നാലിൽപ്പരം കാതമകലെയാം;
കാട്പോലുള്ളൊരിടത്തില്ലയില്ലവും;
സജ്ജനനാണു പോരെങ്കിൽ പരം, മഹി-
നിജ്ജരൻ പാഴ്ക്കുടിൽപ്പുനിലാവായ് ചിരം.
സന്തതം സുകൃതത്താണു പരിചിയിട്ടിജൻ
ചിന്തിച്ചിതേവം പരിസരശക്തിയാൽ.

ചോത്തർ തൻകൂട്ടുകാർ വാഞ്ചി വിചിത്ര നീർ-
മുത്തുകുളാണീ മറയോനെയും മുതൽ
സ്വാമിഷ്വേണ്ടി സ്വജീവിതംപോലുമേ
മോമിപ്പതിന്നിപ്പലയൻ പുലരുന്നു;
ഹാ! കശുലൻ പ്രഭു കഷ്ടം! കരുതുന്നു
കൈകഴിപ്പിച്ചു തൻ മൈ കൊഴിപ്പിക്കുവാൻ.

ശങ്കരാചാര്യരും പാക്കനാരും തവ
തങ്കത്തനയരാണദൈവമേദിനി,
ഗീതയിലോത്ഥവത് സമുദ്രതാനി"യെ-
ന്നോതിന തത്തപം പ്രവർത്തിപ്പവൻ ദിജൻ
തേത്തപമസ്ത്രാടി"യും ഗോയത്രി"യും കളി-
ത്തത്തപോലോതിയാൽ ബ്രാഹ്മണ്യലബ്ധിയോ?

ഞാനുമിച്ഛാത്തരുമെന്നാണൊരന്തരം-
മീനൂലിലോ ഹന്ത! ബന്ധിച്ചു ജാതിയെ?
കർമ്മകാണ്ഡം കാട്ട്—സംസ്കാരമെന്നതു
നിമ്നമതപം, സമഭാരതം, സത്യവും
വേദവിഹാരിയാം വിപ്രൻ നമിച്ചിതു
പാദജനല്ല, പരയനാം നന്ദനെ.
മോമയോൻറയുമപ്പറയൻറയു-
മോമനപ്പെട്ടതങ്ങുളൊന്നുപോലേറുമേ,
വിശ്വതാതൻറ തിരുമടിത്തട്ടി, ലീ

വിപ്രനേതേവം കളിപ്പിച്ചു വൈതലെ.
 തീമലപൊട്ടുന്ന മട്ടല്ല - നിമ്ബല -
 പ്രേമം ഹിമാചലംപോലെ നിശ്ചഞ്ചലം;
 തുംഗാനഭാവം കലർന്നു വാവന -
 ഗംഗാനദിപോലെ വററാത്തൊഴുകുമേ.
 വാനായവൻ വിരിയകെച്ചുരുട്ടിടാം;
 വാരാശി നീന്തുളളി വേർതിരിച്ചാക്കിടാം;
 മാമലപോലുമണവാക്കി മാററിടാം;
 പ്രേമമേ, നീ പാശശക്തിപറ്റായമേ!
 സൗഭാഗ്യമത്രയും, സമ്പ്രാഗ്യാഗമവും
 ഹേ ഭാഗ്യവോദ്യ, നിനക്കുൾക്കു മംഗളം"

ഗാന്ധാരം തീർന്നതൊട്ടനാൾ ചെൽകവേ,
 ധാത്രിസുന്ദരക്കൊരാൾമിപ്പമാൻ
 യാത്രയൊക്കെക്കൾ ചെയ്തു; നാൾകീടിനാൻ
 ചാത്തക്കു ദക്ഷിണപോലവേ തൻധനം
 ആത്മവിദ്യാതത്ത്വമാരാഞ്ഞരിയുവാ -
 നാചാതുസന്നിധിക്കുള്ള യാത്രാന്തരേ,
 ഈ യോഗമുണ്ടായ്; ചരിതാർത്ഥനായ് ദപിജൻ
 പ്രായോഗികജ്ഞാനസമ്പന്നനായതേ.
 അദ്ധ്യാപകനാം പുലയനിൽനിന്നതാ -
 നധ്യാത്മതത്ത്വം പഠിച്ചു ഗുരുകുലം
 കണ്ണീർ തുളുമ്പിട്ടും മട്ടു കൈവിട്ടുപോ -
 യുണ്ണിനന്ദൂരി തന്നിപ്പുഞ്ചിലെത്തിനാൻ.

സ്നേഹമേ, നീ ജനിച്ചാലും! സുധാപരി -
 വാഹമേ, മത്സ്യനെദ്ദേവനാക്കുന്നു റി!

ജലികാചലനം. *

(കേ. ക.)

പ്രകൃതീശ്വരി തന്നേ സൽകൃതിക്കായിജ്ജിപ്പി
വികൃതപ്പെടുത്താത്ത വിമലശിലാപീഠം,
പച്ചവില്ലീസുകൊണ്ടു പാതിയും പൊതിഞ്ഞിങ്ങു
മെച്ചമായ് വെച്ചിരിപ്പൂ! വേണ്ട മേ വേത്രാസനം.
പോരെങ്കിൽ, പൊന്നിരാജക്കുതിരും ചാത്തിക്കൊണ്ടു
ചാരവേ പച്ചക്കൂട!—കാകളീ സ്വാഗതം ഹാ!

ധാരാലേഖനിതന്മലെന്നുടെ കരം താനേ
ചേരാനെന്തവകാശം? ചുണ്ടുമുണ്ടുനങ്ങു!
സാവേഗം, സ്വയമേവാഗതയാം കവിതത—
ന്നാവേശമുണ്ടെന്നോത്തു ബന്ധിച്ചു പരികരം.
വിടത്തിപ്പിടിച്ഛോരീപ്രകൃതിഗ്രന്ഥം നോക്കി,
ത്തുടങ്ങി, പകർത്താനിച്ഛെറുകെപ്പുസ്തകത്തിൽ.
കൊച്ചു കോമളമായ കവിമാനസക്കോവാൽ—
മച്ചിലുജ്ജ്വലിച്ചീടും പ്രതിഭാഭീപാങ്കരം
വിസ്തൃതവൈഹായസവീഥിയിൽ പൊങ്ങിപ്പൊങ്ങി
വിന്യസിക്കുന്നു വണ്ണവൈചിത്ര്യം മേഘങ്ങളിൽ

സ്വാതന്ത്ര്യമുളിയിൽനിന്നു നിറുളിച്ചീടും
പുതമാം നാദം പൂന്തേനൊഴുകിച്ചെവികളിൽ:

* പട്ടാമ്പി മുസാവരി ബങ്കുളാവിൽ വെച്ച്.

ചെങ്കുതിരവൻ പുൽകിടക്കമാകിതമായ
 തങ്കമെയ്യിളക്കിക്കൊണ്ടെത്തി പത്രികൾ പാടെ
 മാനവാവേട്ടിയായ മട്ട പൂഞ്ചിറകടി-
 സ്വാനമോടിവ ചെയ്വ ഭാഷണം കൊഞ്ചിക്കൊഞ്ചി
 ശിക്ഷിതപട്ടതപത്താൽ സാവലേപനം മഞ്ഞുൻ
 വീക്ഷിക്കാ സ്വാഭാവികസന്നത ജീവിതശ്രീ!
 നിൻപുരോഭാഗേ പുകഞ്ഞത്തുമിയാനം പാത്തു
 നിൽക്കുന്ന യാത്രോൽസുകന്മാരെ നീ നോക്കി നോക്കി,
 കാമചാരിയാം ഖഗ! ഹസിപ്പൂ പ്രകൃതിതൻ-
 കോമളവിരിമാറിൽ ചരിപ്പാൻ പണം! പണം!
 നിജ്ജീവമായോരന്യോപാധിയെയാശ്രയിക്കേ,
 ലജ്ജിതരാകുന്നിലാ ലോകരെന്നാലോചിച്ചോ?

അഞ്ചരം വിട്ട കാദംബിനിയെക്കാമപോലെ-
 ചുംബനാലിംഗനങ്ങൾ ചെയ്വ നീ മഹീഭൂതേ!
 പണ്ടൊരംഗുഷ്ഠമാത്രൻ ചവിട്ടി നിൻ ബന്ധുവേ;
 കൊണ്ടിതു പാദാലാതം പകരം മരൊരിയ്ക്കൽ
 ക്ഷമിച്ചു സർവ്വം സഹാധരമാസ്സായമീനൻ
 വമിച്ചു ക്ഷേപഭൂമി! എന്തോ, ദാരുണപരിണാമം-

കാണൊന്നിലും, മരോക്കരത്തിൽക്കരാളമാം
 കരവാളവുമായിക്കേരളമിളക്കിയോൻ,
 ശൂരനാം മൈസൂർ വ്യാഘ്രം!-തൂലിക ചലിപ്പിലാ-
 കോരിയിട്ടിടുന്നു മേ കോൾമയിർ മെയ്യിലെല്ലാം.
 ചെഞ്ചോര ചൊരിയുവാൻ തിരിച്ചു, മരുമദ്ധ്യേ

പൂഞ്ചോല സൃഷ്ടിക്കുവാൻ കരുത്തുള്ളൊരു കരം!
 നിത്വം മുറിച്ചു നീ കുറാനിൻ മൂലമന്ത്രം;
 നിൻനൊറി വിയർത്തപ്പോൾ നൂറുവേർ നിലം പുൽകീ!
 നിന്നുടെ ഭയാനകനാടകം രണ്ടാമതും
 നിൻരക്തബീജോത്ഭവരാടിയിന്നലെ—ഹാ! ഹാ!
 കൂരനാം മൈസൂർ വ്യാഘ്രം!—ടിപ്പു തീർത്തൊരു കോട്ട
 ഭൂമന്ത്ര പാഴായ്ക്കാണ് മു! ദുഷാരദൈവാഹതം!
 ശാസ്ത്രപോതങ്ങളുണ്ടുണ്ടുപോൽ ശയിക്കുന്നു!
 ശാത്രവഭയാവേതം—എത്രയുക്തമീയോഗം!

സൗമ്യയാം പ്രകൃതിതൻ സിമന്തരോഖപോലെ
 രമ്യയായ് പ്രവഹിപ്പൂ ഭാരതകല്ലോലിനി.
 ഉള്ളുരുമല്ല, വള്ളത്തോളമല്ലിവൻ വെറും
 പള്ളത്തു—പരിമിതവാക്കു—വണ്ണിപ്പാൻ വന്ദ്യേ!
 താവകതരംഗമാം രംഗത്തിലഭിനീതം
 ദേവനാടകമമ്മേ, മറന്നോരല്ല ഞങ്ങൾ
 പാവനനടിപ്പൂൺപേ, ഭൂപ്രഭാഗ്ഗവക്ഷേത്രം—
 ജീവനാഡിയായ്ത്തന്നെജ്ജയിപ്പൂ ജനനി നീ!
 സസ്യശ്യാമകുലാലംബികൾക്കെല്ലാം നിരാ—
 ലസ്യജീവനം നൽകിപ്പോരുന്ന പുണ്യശീലേ!
 നിൻകുളിരംഭസ്സു—അല്ല—അമൃതം തന്നെ—യല്ലം
 ‘ചങ്കിൽ’ നിന്നിറങ്ങുമ്പോൾ, ഉൽക്കുലച്ചൈതന്യ

(ത്താൽ)

നടുച്ചുക്കൊട്ടു വെയിൽ തട്ടുന്ന പോതും, വിശ—
 ന്നൊട്ടിയ വയർ മറന്നൊട്ടുമേ വാട്ടമെന്ത്യേ,

വാടത്തു വണിയുന്നു, കർഷകപ്പരിഷകൾ;
 പാടറു പാടുന്നു നിൻ മധുരധാരികൾ!
 പാവനനദിപ്പുറംപേ! പാശപയോവൃക്കര
 ജീവനാഡിയാൽത്തന്നെജയിപ്പു ജനനി നീ!

ലോകത്തിലാത്മജ്ഞാതിസ്സുപ്ത! ചു പോയോർ പുണ്യ
 ശ്ലോകർതൻ വെൺചമ്പലിൽക്കിടക്കും കേടാപ്പൊരി
 തേടിക്കണ്ടു തീക്കത്തിച്ചുജ്ജ്വലമാക്കിത്തന്നെൻ
 നാടീതു കാടനീക്കി വെപ്പിപ്പാത 'വിദ്വാൻ,'
 കൊച്ചുകൈവിളക്കുകൾ കൊളുത്തിക്കൊടുത്തങ്ങു
 കോമളമരീചിയാൽ കോരമയിക്കൊള്ളിക്കുവോൻ,
 സാഹിത്രാചാര്യൻ—നമോവാകും തേ!—തീർന്നിട്ടു—
 സാഹിതിലതാപരിവേഷിതശാലവെൽക!

